

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการพัฒนาระบบมาตรฐานฟาร์มการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่
ควบคู่กับเกษตรผสมผสานของชุมชนบ้านน้ำทรัพย์ อำเภอแก่งกระจาน
จังหวัดเพชรบุรี ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

โดยนายสัตวแพทย์ธีระยุทธ ชาวุฒิ

นำเสนอ

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

สิงหาคม 2558

สัญญาเลขที่ RDG 5720024

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการ"การพัฒนาระบบมาตรฐานฟาร์มการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ ควบคู่กับ
เกษตรผสมผสานของชุมชนบ้านน้ำทรัพย์ อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี
ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง"

คณะผู้วิจัย

1. นายสัตวแพทย์ธีระยุทธ ชาวุฒิ
2. นายมนัสนันท์ นพรัตน์ไผตรี
3. นายคัมภีร์ สายะสนธิ

สังกัด

วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีเพชรบุรี
คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยี
การเกษตร มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยา
เขตสารสนเทศเพชรบุรี
สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

บทสรุปผู้บริหาร

การพัฒนาระบบมาตรฐานฟาร์มการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ ควบคู่กับเกษตรผสมผสานของชุมชนบ้านน้ำทรัพย์ อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรีตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีเกษตรกรเข้าร่วมจำนวน 12 ราย และมีเกษตรกรที่สนใจเข้าร่วมกว่า 16 ราย ในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี ทำการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำแบบ แม่ฟักธรรมชาติ ปล่อยให้หากินตามธรรมชาติ โดยมีการจำกัดบริเวณในการหากิน ซึ่งได้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ 3 ข้อได้แก่

1. เพื่อสร้างระบบมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ ในชุมชนให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ของกรมปศุสัตว์ พบว่า เกษตรกรผู้เข้าร่วม จำนวน 12 ราย สามารถปฏิบัติตามข้อกำหนดมาตรฐานได้ ร้อยละ 87.36 ของข้อกำหนดทั้งหมด ส่วนข้อกำหนดมาตรฐานฟาร์มที่เกษตรกรไม่สามารถปฏิบัติได้ (เช่น ทางเข้าออกพื้นที่การเลี้ยงสัตว์มีทางเดียว โรงเรือนปิดมิดชิด สร้างด้วยวัสดุที่ทนทนพอสมควร ทำความสะอาดได้ง่าย ไม่มีการเลี้ยงสัตว์ปีกชนิดอื่นๆ ในพื้นที่การเลี้ยง ปล่อย ถึงอาหาร ที่ให้อาหาร ต้องอยู่ในโรงเรือนไก่ เพื่อป้องกันนกมาจิกกิน มีโรงเรือน หรืออุปกรณ์เก็บอาหารที่ปิดมิดชิด ป้องกันนกหรือสัตว์อื่นๆ มากินได้ มีคอกแยกไก่ป่วย ให้วัคซีนโรคสำคัญดังนี้ โรคนิวคาสเซิล โรคหลอดลมอักเสบติดต่อ โรคอหิวาห์สัตว์ปีก โรคไข้ตาย และ โรคกัมโบโร) เนื่องจากขาดงบประมาณ ขาดความรู้บางส่วนในการบริหารจัดการฟาร์ม ซึ่งโครงการฯ จะดำเนินการส่งเสริม ให้คำแนะนำ และพัฒนาต่อไป

2. เพื่อเป็นศูนย์กลางแบบการคัดเลือกสายพันธุ์ไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ จำหน่ายพันธุ์ให้แก่เกษตรกร และผู้สนใจทั่วไป โดยโครงการได้ทำการคัดเลือกเกษตรกรที่มีความรู้ ความชำนาญ และสนใจจะทำหน้าที่เป็นเกษตรกรผู้นำในการคัดเลือกพ่อแม่พันธุ์ เพื่อพัฒนาฟาร์มของเกษตรกรให้เป็นศูนย์กลางคัดเลือกพันธุ์ไก่ประดู่หางดำในชุมชนบ้านน้ำทรัพย์ (Community breeding) เพื่อคัดเลือกพ่อแม่พันธุ์ไว้ในรุ่นต่อไป และกระจายพันธุ์แก่เกษตรกร รวมทั้งเป็นศูนย์กลางการคัดเลือกพันธุ์เพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ในการสร้างและสืบต่อพันธุ์แก่เกษตรกรที่มีความสนใจ ซึ่งสามารถขยายพันธุ์ไก่ประดู่หางดำไปยังเกษตรกรบ้านโป่งสลอด ตำบลหนองกระปุก อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ที่มีความสนใจเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ และได้รับการฝึกอบรม /ศึกษาดูงาน การเลี้ยงไก่ประดู่หางดำจำนวน 20 ราย โดยการให้เกษตรกรยืมพ่อแม่พันธุ์ไปเลี้ยงจำนวนพ่อพันธุ์ 2 ตัว แม่พันธุ์ 10 ตัว/ราย โดยมีการกำหนดเงื่อนไขเมื่อครบกำหนดเวลากลุ่มเกษตรกรดังกล่าวต้องนำพันธุ์ที่รับไปคืนแก่โครงการตามจำนวนที่ยืม เพื่อนำมาขยายให้สมาชิกรายอื่นต่อไป

3. เพื่อสร้างเครือข่ายเกษตรกรที่สนใจเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ ผ่านระบบการศึกษาดูงาน และฝึกอบรมในศูนย์การเรียนรู้ ซึ่งบ้านน้ำทรัพย์ อำเภอแก่งกระจาน จังหวัด

เพชรบุรี มีศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ที่มีผู้สนใจเยี่ยมชมตลอดทั้งปี โดยทางโครงการได้นำ
 ไม้ประดู่หางดำเชียงใหม่ ในการทำเกษตรแบบผสมผสาน เป็นทางเลือกให้แก่เกษตรกรที่สนใจ
 พบว่า มีผู้ที่สนใจเข้าร่วมโครงการในพื้นที่ บ้านโป่งสลอด หมู่ 6 ตำบลหนองกะปูล อำเภอบ้านลาด
 จังหวัดเพชรบุรี ได้รวมกลุ่มเพื่อก่อตั้งเป็นเครือข่ายในการเลี้ยงไม้ประดู่หางดำ จำนวน 16 ราย
 นอกจากนี้ยังมีผู้สนใจนอกพื้นที่ เช่น จังหวัดสงขลา จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดราชบุรี ได้
 ติดต่อเข้ามาขอซื้อพันธุ์ ไม้ประดู่หางดำ จำนวนมาก จนทำให้บางฤดูกาลไม่สามารถผลิตตอบสนองความ
 ต้องการของตลาดได้

สัญญาเลขที่ RDG 5720024

โครงการ "การพัฒนาระบบมาตรฐานฟาร์มการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ ควบคู่กับเกษตร

ผสมผสานของชุมชนบ้านน้ำทรัพย์ อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง"

ส่วนที่ 1 ข้อมูลโครงการ

ชื่อผู้รับทุน นายสัตวแพทย์ธีระยุทธ ขาวดี

โครงการเริ่มเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2557 รวมเวลาที่ทำงานวิจัยทั้งสิ้น 12 เดือน

รายงานฉบับสมบูรณ์ ตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2557 ถึงวันที่ 30 เมษายน 2558

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหา

จากผลการดำเนินโครงการในปีแรก มีเกษตรกรร่วมโครงการ จำนวน 10 ราย ผลิตไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ เพื่อผลิตไก่ขุน โดยซื้อลูกไก่มาเลี้ยงขุนด้วยอาหารสำเร็จรูป เสริมด้วยอาหารธรรมชาติในพื้นที่ ประกอบกับกิจกรรมการผลิตเกษตรกรรมอื่นๆ เช่น การปลูกมะนาว การทำสวน การประมง ในปีที่ 1 เกษตรกร และกลุ่มมีเป้าหมายให้สมาชิกผลิตไก่ขุน 3 รุ่นต่อปี รุ่นละ 200 ตัว ต่อรุ่นต่อราย เพื่อเป้าหมายการผลิตไก่ขุน 6,000 ตัว/ปี ผลการดำเนินงานมีเกษตรกรนำลูกไก่เข้าเลี้ยงได้เพียง 1 รุ่น จำนวน 1,776 ตัว (คิดเป็นร้อยละ 29.6 ของเป้าหมาย) สาเหตุจากการอยู่ไกลจากแหล่งฟาร์มเครื่องที่ผลิตลูกไก่ กลุ่มจึงเปลี่ยนรูปแบบการเลี้ยงโดยคัดเลือกพ่อแม่พันธุ์จากไก่ขุนเพื่อสร้างเป็นพ่อแม่พันธุ์ และเลี้ยงให้แม่พันธุ์ ฟักไข่ตามธรรมชาติ กลุ่มคัดเลือกพ่อแม่พันธุ์จากไก่ขุนที่ผลิตได้ในรุ่นที่ 1 เฉลี่ยรายละ 10 ตัว (พ่อพันธุ์ 2 ตัว แม่พันธุ์ 8 ตัว) โดยใช้รูปแบบการเลี้ยงแม่ฟักธรรมชาติไปผลิตลูกไก่แล้วขุนในลานปล่อยไก่หากินตามธรรมชาติ

จากผลการวิเคราะห์ผลการดำเนินโครงการในปีแรกระหว่างหัวหน้าโครงการ และสมาชิกกลุ่ม เกิดจากการวางแผนการผลิตที่ไม่เป็นระบบ ผลผลิตเกิดความเสียหายจากโรค และประสิทธิภาพยังต่ำ ทำให้เกษตรกรยังไม่มีกำไร เพื่อสร้างรายได้จนเป็นอาชีพได้ อีกทั้งไม่สามารถให้เกิดผลผลิตเพียงพอ และไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด เนื่องจากเกษตรกรยังขาดประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเพื่อขุน ระบบการจัดการฟาร์มยังไม่ได้มาตรฐาน ทำให้ไก่บางส่วนที่นำมาเลี้ยงในพื้นที่ป่วย และบางส่วนตาย อัตราการสูญเสียสูงกว่ามาตรฐาน ทั้งยังการเกิดอันตรายจากสัตว์ภายนอก เช่น แมว สุนัข เป็นต้น เกษตรกรยังพึ่งพาอาหารสำเร็จรูปจากภายนอก ทำให้ต้นทุนการผลิตของไก่ขุนสูง พ่อ-แม่พันธุ์ ที่นำมาเลี้ยงช่วงแรก ชื่อนำเข้าจากฟาร์มเครือข่ายยังไม่ให้ผลผลิต และบางตัวยังปรับเข้ากับสภาพแวดล้อมไม่ได้ และลักษณะการบริโภคของคนในพื้นที่

จังหวัดเพชรบุรี นิยมการบริโภคไก่พื้นเมืองที่มีน้ำหนักระหว่าง 1.8–2.0 กิโลกรัม อายุประมาณ 5–6 เดือน ทำให้ทางกลุ่มเกษตรกรที่ร่วมโครงการปรับวิธีการเลี้ยง และระบบการตลาดโดย คัดเลือกพ่อ-แม่พันธุ์แท้จากไก่ขุนเลี้ยงเก็บไว้ และสร้างสายพันธุ์ไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ขึ้นมาใหม่ในพื้นที่ เพื่อให้ไก่สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมในพื้นที่ได้ สร้างระบบมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงไก่พื้นเมืองขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้การผลิตไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่มีมาตรฐาน และได้คุณภาพ

แม้โครงการในปีที่ 1 เกษตรกรยังไม่ประสบผลสำเร็จ และบรรลุเป้าหมายการผลิต การสร้างรายได้ที่เป็นรูปธรรม แต่เกษตรกรได้รับองค์ความรู้ เกิดการรวมกลุ่มที่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทั้งการจัดการพันธุ์ และการจัดการอาหาร (ซึ่งเป็นต้นทุนสำคัญสุด) เกษตรกรจึงประชุมหารือเพื่อพัฒนาโครงการในปีถัดไป โดยการปรับรูปแบบการเลี้ยง จากการซื้อลูกไก่ มาทำการขุนขาย มาเป็นการเลี้ยงพ่อ-แม่พันธุ์ เพื่อผลิตไก่ขุน เลี้ยงปล่อยธรรมชาติ (free range) โดยมีการปรับปรุงมาตรฐานการจัดการฟาร์ม เพื่อลดการสูญเสีย และเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต โดยการใช้พืชอาหารในพื้นที่ ร่วมกับการใช้อาหารสำเร็จรูป เพียงบางส่วนแผนการผลิตที่สอดคล้องกับความต้องการตลาดชุมชนในพื้นที่ และขยายเครือข่ายการผลิตไปสู่ชุมชนที่สนใจ ในพื้นที่ใกล้เคียง ทั้งนี้โครงการยังได้รับการสนับสนุน และสนองตอบยุทธศาสตร์ของจังหวัดเพชรบุรี เพื่อให้การเลี้ยงไก่พื้นเมือง เป็นอาชีพเสริมแก่เกษตรกรรายย่อย ที่สามารถทำการผลิต ควบคู่กับการเกษตรกรรมผสมผสานภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จนสามารถเป็นต้นแบบให้แก่ชุมชนต่างๆ ในจังหวัดเพชรบุรีต่อไป

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างระบบมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ ในชุมชนให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ของกรมปศุสัตว์
2. เพื่อเป็นศูนย์กลางแบบการคัดเลือกสายพันธุ์ไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ จำหน่ายพันธุ์ให้แก่เกษตรกร และผู้สนใจทั่วไป
3. เพื่อสร้างเครือข่ายเกษตรกรที่สนใจเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ ผ่านระบบการศึกษาดูงาน และฝึกอบรมในศูนย์การเรียนรู้

3. ตรวจสอบเอกสารและงานที่เกี่ยวข้อง

การสร้างไก่พื้นเมืองที่เป็นฝูงพื้นฐาน และลักษณะเด่นของไก่พื้นเมืองอันได้แก่ความสามารถในการดำรงเผ่าพันธุ์ ซึ่งรวมถึงการวางไข่ การฟักไข่ การเลี้ยงลูก ตลอดจนความสามารถในการหากินตามธรรมชาติ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้สภาพแวดล้อมชนบทไทย จากการรวบรวมพันธุ์ไก่พื้นเมืองประดู่หางดำ จากจังหวัดต่างๆ ของประเทศไทย พบว่าส่วนใหญ่

ของลักษณะภายนอกของไก่เมื่อถึงชั่วอายุที่ 5 ของไก่ประดู่หางดำ เพศผู้มีลักษณะรูปทรงสูงโปร่ง คล่องแคล่ว ว่องไว มีหงอนเป็นหงอนถั่ว สีหนาแดงถึงแดงอมดำ สีตาเหลืองอมน้ำตาลถึงน้ำตาลอมดำ สีปากดำ สีขนลำตัว สีขนหางเป็นสีดำ สีขนคอ-หลังสีแดงประดู่ สีผิวหนังเหลืองอ่อน สีขนหางดำ และ สีแข้งเขียวอมดำถึงดำ ส่วนในเพศเมียหงอนเป็นหงอนถั่ว สีใบหน้าแดงถึงดำ สีตาเหลืองอมน้ำตาลถึงดำ สีปาก สีขนคอ สีขนลำตัว สีหางเป็นสีดำ สีผิวหนังเหลืองอ่อน สีแข้งเขียวอมดำถึงดำ (อุดมศรี, 2551)

จากการพัฒนาพันธุ์ไก่พื้นเมือง ซึ่งได้ฝูงไก่พื้นเมืองพันธุ์แท้ (Pure breed) ของประเทศไทย ที่มีลักษณะประจำพันธุ์ทั้งลักษณะทางคุณภาพ และลักษณะทางปริมาณ เช่นเดียวกับสัตว์พันธุ์แท้ของนานาชาติ เลี้ยงได้ดีในสภาพชนบท และมีความสามารถของพันธุ์ ในการผลิตไก่พันธุ์แท้ และลูกผสมที่ดีในระดับอุตสาหกรรมก่อให้เกิดอาชีพที่เกี่ยวกับไก่พื้นเมือง ทั้งผู้เลี้ยงไก่พื้นเมือง ผู้เชือดชำแหละ และผู้ขายไก่ในตลาด โดยได้สร้างเครือข่ายฟาร์ม, เกษตรกร และเครือข่ายผู้จำหน่ายไก่สด ซึ่งในอนาคตคาดว่าจะมีการขยายไปในวงกว้างขึ้น ละยังสร้างการอนุรักษ์พันธุ์โดยให้ไก่ประดู่หางดำกลับไปสู่ถิ่นกำเนิดเดิม ในรูปเครือข่ายเกษตรกรเลี้ยงไก่ประดู่หางดำ ของกรมปศุสัตว์ คือ นอกจากเก็บรักษาพันธุ์แท้ไว้ในเป็นฝูงต้นพันธุ์แล้ว ก็มีการกระจายไก่พันธุ์แท้ กลับไปสู่หมู่บ้านต่างๆ (กรมปศุสัตว์, มปป.)

การเพิ่มมูลค่าไก่ประดู่หางดำพันธุ์แท้ จากขั้นตอนการผลิตไก่ จนไปสู่ผู้บริโภค โดย ผู้เลี้ยงไก่ขุน ตั้งแต่แรกเกิด ถึงน้ำหนักจำหน่ายที่อายุ 12 สัปดาห์ ผู้ชำแหละไก่ ไก่หลังชำแหละมีน้ำหนักเหลือพร้อมจำหน่าย ผู้ขายไก่สดในตลาด และฟาร์มเครือข่าย ผู้ผลิตลูกไก่แรกเกิด เป็นการสร้างอาชีพที่มีความยั่งยืนในชนบท โดยอาศัยหลักเศรษฐกิจพอเพียงที่เกษตรกรสามารถผลิตพันธุ์ได้เอง ใช้อาหาร และวิธีการเลี้ยงปล่อยหากินตามธรรมชาติ พัฒนาสู่การเลี้ยงไก่ปลอดสารพิษ ทำให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชนมากขึ้นในอนาคต ในการพัฒนาสู่ระบบการผลิตในรูปแบบฟาร์ม/เกษตรกรเครือข่ายของกรมปศุสัตว์ เพื่อให้ได้จำนวนไก่พื้นเมือง/ลูกผสมพื้นเมืองฯ เพียงพอกับความต้องการของประชาชน และยังเป็นการผลักดันภารกิจการผลิตจากหน่วยงานวิจัยไปสู่เกษตรกรหรือเอกชน ซึ่งจะทำให้มีการใช้ประโยชน์ในไก่พื้นเมืองพันธุ์เหล่านี้ อย่างเต็มประสิทธิภาพของพันธุ์ และอย่างถาวร

ปัจจุบัน ส่วนใหญ่ไก่สดพื้นเมือง และลูกผสมฯ จะมีจำหน่ายในตลาดชุมชน ซึ่งเป็นตลาดสดระดับอำเภอ และระดับตำบล โดยทุกๆ ตำบลจะมีตลาดชุมชนประจำตำบล จำหน่ายสินค้าสำหรับจำนวนไก่พื้นเมืองและลูกผสมฯ ที่จำหน่ายอยู่ในช่วง 30 - 100 ตัว/วัน/ตลาด และจากข้อมูลการวิจัยของนักวิชาการ ในตลาดเหล่านี้พบว่า ปัจจุบันจำนวนไก่พื้นเมือง/ลูกผสมฯ มีจำนวนไม่เพียงพอกับความต้องการของผู้บริโภค ทำให้ผู้ขายไก่สดจึงต้องนำไก่โด่ง (ไก่ไข่อ้วน) มาจำหน่ายแทน ซึ่งผู้บริโภค จะนิยมซื้อไก่เรียงตามลำดับคือ ไก่พื้นเมือง ไก่ลูกผสมพื้นเมือง และไก่โด่ง

ตามลำดับ ดังนั้นการพัฒนาการตลาดไก่อพื้นที่เมืองจึงเป็นการสร้างอาชีพที่มีความยั่งยืนในชนบท โดยอาศัยหลักเศรษฐกิจพอเพียงให้สามารถสืบทอดต่อไปในอนาคตได้อย่างยั่งยืน

4. ระเบียบวิธีวิจัย

4.1 ขอบเขตการศึกษา

ขอบเขตด้านเวลา ทำการศึกษาเป็นระยะเวลา 12 เดือน 1 พฤษภาคม 2557 ถึงวันที่ 30 เมษายน 2558

ขอบเขตด้านพื้นที่ ทำการศึกษาในพื้นที่ บ้านน้ำทรัพย์ อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

4.2 กลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ และกลุ่มแม่บ้านศูนย์การเรียนรู้บ้านน้ำทรัพย์

ลำดับ	รายชื่อเกษตรกร		ที่อยู่
1	นายพิเชษฐ์	วรรณขำ	42 หมู่ 9 ต.แก่งกระจาน อ.แก่งกระจาน จ.เพชรบุรี
2	นายบุญส่ง	ชะเอม	78 หมู่ 9 ต.แก่งกระจาน อ.แก่งกระจาน จ.เพชรบุรี
3	นายจตุพล	จันทร์เพ็ญ	183 หมู่ 9 ต.แก่งกระจาน อ.แก่งกระจาน จ.เพชรบุรี
4	นายภานุพงษ์	วรรณขำ	127/2 หมู่ 9 ต.แก่งกระจาน อ.แก่งกระจาน จ.เพชรบุรี
5	นางรอน	วรรณขำ	150 หมู่ 9 ต.แก่งกระจาน อ.แก่งกระจาน จ.เพชรบุรี
6	นายชลิต	ไสยเวท	64 หมู่ 9 ต.แก่งกระจาน อ.แก่งกระจาน จ.เพชรบุรี
7	นายสายชล	วรรณขำ	39 หมู่ 9 ต.แก่งกระจาน อ.แก่งกระจาน จ.เพชรบุรี
8	นางเบญจวรรณ	มาลีเนตร	110/1 หมู่ 9 ต.แก่งกระจาน อ.แก่งกระจาน จ.เพชรบุรี
9	นางสำเนียง	เกิดเกษม	66 หมู่ 9 ต.แก่งกระจาน อ.แก่งกระจาน จ.เพชรบุรี
10	นางสาวสนิศา	อนุศักดิ์	149/1 หมู่ 9 ต.แก่งกระจาน อ.แก่งกระจาน จ.เพชรบุรี
11	นางสาวโชติรส	วรรณขำ	44 หมู่ 9 ต.แก่งกระจาน อ.แก่งกระจาน จ.เพชรบุรี
12	นางบุญชู	วรรณขำ	42 หมู่ 9 ต.แก่งกระจาน อ.แก่งกระจาน จ.เพชรบุรี

2. กลุ่มเกษตรกรผู้สนใจร่วมโครงการนอกพื้นที่โครงการ บ้านโป่งตลอด หมู่ 6 ตำบลหนองกะป๋อ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

ลำดับ	รายชื่อเกษตรกร		ที่อยู่
1	นายเซาว์	แดงอ่อน	96 หมู่ 6 ต.หนองกะป๋อ อ.บ้านลาด จ.เพชรบุรี
2	นายสุดใจ	ยาหอมจิต	52 หมู่ 6 ต.หนองกะป๋อ อ.บ้านลาด จ.เพชรบุรี
3	นายสัญญา	เมืองสมัย	30 หมู่ 6 ต.หนองกะป๋อ อ.บ้านลาด จ.เพชรบุรี
4	นายทัน	ทองปล้อง	67 หมู่ 6 ต.หนองกะป๋อ อ.บ้านลาด จ.เพชรบุรี
5	นางสาวฝัน	กลัดเข็มทอง	71 หมู่ 6 ต.หนองกะป๋อ อ.บ้านลาด จ.เพชรบุรี
6	นายบุญทิพย์	ทองปล้อง	63 หมู่ 6 ต.หนองกะป๋อ อ.บ้านลาด จ.เพชรบุรี
7	นางลำดวน	เทียนทอง	47 หมู่ 6 ต.หนองกะป๋อ อ.บ้านลาด จ.เพชรบุรี
8	นางวน	โพธิ์ทอง	105 หมู่ 6 ต.หนองกะป๋อ อ.บ้านลาด จ.เพชรบุรี
9	นางเทียน	ทองปล้อง	63/1 หมู่ 6 ต.หนองกะป๋อ อ.บ้านลาด จ.เพชรบุรี
10	นางประทีพ	ทองมาก	49 หมู่ 6 ต.หนองกะป๋อ อ.บ้านลาด จ.เพชรบุรี
11	นางฉันท	ยาหอมจิต	117 หมู่ 6 ต.หนองกะป๋อ อ.บ้านลาด จ.เพชรบุรี
12	นางลำไย	ทองมาก	116 หมู่ 6 ต.หนองกะป๋อ อ.บ้านลาด จ.เพชรบุรี
13	นายอุ่น	โพธิ์ทอง	94 หมู่ 6 ต.หนองกะป๋อ อ.บ้านลาด จ.เพชรบุรี
14	นายไสว	ขาวสนิท	75 หมู่ 6 ต.หนองกะป๋อ อ.บ้านลาด จ.เพชรบุรี
15	นางสมปอง	ทองมาก	32/2 หมู่ 6 ต.หนองกะป๋อ อ.บ้านลาด จ.เพชรบุรี
16	นางสมปอง	ดิฐชัย	66/1 หมู่ 6 ต.หนองกะป๋อ อ.บ้านลาด จ.เพชรบุรี

4.3 หน่วยงานสนับสนุนโครงการ

1. วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีเพชรบุรี สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ให้คำแนะนำ และติดตามผลการดำเนินโครงการ การถ่ายทอดความรู้ และเทคโนโลยีการฟักไข่ การจัดเก็บข้อมูล การทำบัญชีครัวเรือน การส่งเสริมการตลาดในพื้นที่ และจังหวัดใกล้เคียง
2. คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี ให้คำแนะนำตรวจวิเคราะห์คุณภาพอาหารสัตว์สำหรับเลี้ยงไก่พื้นเมือง
3. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธกส) จังหวัดเพชรบุรี สนับสนุนการรวมกลุ่มให้เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเพื่อประกอบอาชีพ พักชำระหนี้เกษตรกร และร่วมติดตามผลการดำเนินงาน

4. สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดเพชรบุรี สนับสนุนด้านการฝึกอบรม แนะนำการทำมาตรฐานฟาร์มไก่พื้นเมือง เพื่อการเลี้ยงไก่รับรองสินค้าด้านปศุสัตว์ เก็บตัวอย่างตรวจหาเชื้อไข้หวัดนก

5. สำนักงานกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ แนะนำการบันทึกบัญชีฟาร์ม บัญชีครัวเรือน การวางระบบบันทึกบัญชี ให้แก่เกษตรกร และโครงการ

4.4 วิธีการดำเนินการสร้างระบบฟาร์มมาตรฐานการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี

4.4.1 การประชุมกลุ่มเกษตรกร เจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องการจัดทำระบบฟาร์มมาตรฐานการเลี้ยงไก่เนื้อ

1) ศึกษากระบวนการสร้างฟาร์มการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ของสมาชิกที่ร่วมโครงการ โดยการเปรียบเทียบกับระบบฟาร์มมาตรฐานการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของกรมปศุสัตว์ในปัจจุบัน

2) นำข้อมูลระบบการเลี้ยง และการสร้างฟาร์มของสมาชิมาวิเคราะห์ และสรุปผลเพื่อพัฒนา และปรับปรุงให้เข้าสู่ระบบฟาร์มมาตรฐานการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของกรมปศุสัตว์

4.4.2 การคัดเลือกสายพันธุ์ไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ให้เหมาะสมสำหรับการเลี้ยงในพื้นที่

สมาชิกกลุ่มที่ผ่านระบบการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ ในระยะแรก ที่มีความพร้อมสามารถพัฒนา และคัดเลือกสายพันธุ์ไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่พันธุ์แท้ สำหรับจำหน่ายให้แก่สมาชิกเครือข่ายทั้งใน และนอกพื้นที่ เพื่อให้ได้สายพันธุ์ที่เหมาะสมในพื้นที่เลี้ยง

4.4.3 การวางแผนการผลิตและการตลาดไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ ในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี

เกษตรกรที่เป็นสมาชิกจำนวน 12 ราย จะมีรูปแบบการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ ที่ได้มาตรฐานตามข้อกำหนดของกรมปศุสัตว์ จะมีขนาดการเลี้ยงที่แตกต่างกันตามความเหมาะสม (เงื่อนไขแรงงาน และพื้นที่การผลิต)

1. กลุ่มสมาชิกเกษตรกรมีการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ จำนวนแม่พันธุ์แท้เฉลี่ยรายละ 15 ตัว ต่อจำนวนพ่อพันธุ์ จำนวน 5 ตัว (รวมประมาณ 20 ตัว/ราย สำหรับแรงงานครัวเรือน 1 คน พื้นที่เฉลี่ย 1 ไร่)

2. สมาชิกเกษตรกรเลี้ยง และคัดเลือกสายพันธุ์ไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่พันธุ์แท้จำหน่ายเพื่อเพิ่มมูลค่าของผลผลิตแก่เกษตรกรและผู้สนใจทั่วไปทั้งในและนอกพื้นที่

3. การส่งเสริมให้เกษตรกรใช้วัตถุดิบอาหารสัตว์ที่มีในพื้นที่มาใช้เป็นอาหารเสริมสำหรับเลี้ยงไก่อย่างจริงจัง เช่น การทำหอยกกล้วยหมัก ซึ่งในปีที่ผ่านมาเกษตรกรใช้อาหาร

สำเร็จรูปเป็นส่วนใหญ่ทำให้มีต้นทุนสูง เนื่องจากเกษตรกรบางราย ประกอบอาชีพเกษตรอื่น ทำให้ไม่มีเวลาในการผสมอาหาร และหมักวัตถุดิบอาหาร เพื่อลดอาหารสำเร็จรูป

4. สมาชิกเกษตรกรมีระบบการเลี้ยง ที่มีประสิทธิภาพ มีองค์ความรู้ในการคัดเลือกสายพันธุ์ไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ สามารถเพิ่มมูลค่าในการผลิตพันธุ์ให้สมาชิกรายอื่น และบางส่วนเลี้ยงไว้เป็นไก่ขุนจำหน่ายตลาด

5. ระบบการตลาด เนื่องจากที่ผ่านมาเกษตรกรจำหน่ายไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ในรูปของไก่มีชีวิตแก่แม่ค้าคนกลางเป็นส่วนใหญ่ ทำให้ได้ราคาไม่ดีนัก เนื่องจากในตลาดพื้นที่มีไก่ที่เป็นคู่แข่ง คือ ไก่เนื้อ 3 สายเลือด ดังนั้นเกษตรกรจะต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้บริโภค เห็นความแตกต่างด้านรสชาติ และคุณภาพ ของไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ และการจำหน่ายไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่พันธุ์แท้ จะช่วยเพิ่มมูลค่าอีกทางหนึ่ง

ตารางที่ 1 แผนการผลิตไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่พันธุ์แท้จำหน่ายของเกษตรกรในโครงการ

ท.	เกษตรกร	การผลิตลูกไก่พันธุ์แท้			คัดทดแทนฝูง พ่อพันธุ์:แม่พันธุ์	รวมผลผลิตไก่พันธุ์แท้จำหน่ายทั้งหมด
		พ่อพันธุ์:แม่พันธุ์	ลูกไก่พันธุ์แท้	อัตราตาย 5%		
1	นายพิเชษฐ์ วรรณขำ	4:15	1,350	67	20	1,263
2	นายบุญส่ง ชะเอม	4:15	1,350	67	20	1,263
3	นายจตุพล จันทร์เพ็ญ	4:15	1,350	67	20	1,263
4	นายภานุพงษ์	4:15	1,350	67	20	1,263
5	นางรอน	4:15	1,350	67	20	1,263
6	นายชลิต	4:15	1,350	67	20	1,263
7	นายสายชล	4:15	1,350	67	20	1,263
8	นางเบญจวรรณ	4:15	1,350	67	20	1,263
9	นางสำเนียง	4:15	1,350	67	20	1,263
10	นางสาวสุนิสา	4:15	1,350	67	20	1,263
11	นางสาวโชติรส	4:15	1,350	67	20	1,263
12	นางบุญชู	4:15	1,350	67	20	1,263
	รวม	48:180	16,200	804	240	15,156

หมายเหตุ : คำนวณจากแม่ไก่พันธุ์แท้ผลิตลูกไก่ได้ปีละ 30 ตัว ปีละ 3 รุ่นๆ ละ 10 ตัวโดยเฉลี่ย

ตารางที่ 2 แผนการผลิตไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่พันธุ์แท้จำหน่ายของเกษตรกรร่วมโครงการนอกพื้นที่

ที่	เกษตรกร	การผลิตลูกไก่พันธุ์แท้			คัดทดแทน ฝูงพ่อพันธุ์: แม่พันธุ์	รวมผลผลิตไก่ พันธุ์แท้จำหน่าย ทั้งหมด
		พ่อพันธุ์:แม่ พันธุ์	ลูกไก่พันธุ์ แท้	อัตราตาย 5%		
1	นายเซวี่ แดงอ่อน	1:8	240	12	10	218
2	นายสุดใจ ยาหอมจิต	1:8	240	12	10	218
3	นายสัญญา เนืองสมัย	1:8	240	12	10	218
4	นายทัน ทองปล้อง	1:8	240	12	10	218
5	นางสาวผีนกั๊ดเข้มทอง	1:8	240	12	10	218
6	นายบุญทิพย์ ทองปล้อง	1:8	240	12	10	218
7	นางลำนวน เทียนทอง	1:8	240	12	10	218
8	นางวน โพธิ์ทอง	1:8	240	12	10	218
9	นางเทียน ทองปล้อง	1:8	240	12	10	218
10	นางประทิว ทองมาก	1:8	240	12	10	218
11	นางฉั่น ยาหอมจิต	1:8	240	12	10	218
12	นางลำไย ทองมาก	1:8	240	12	10	218
13	นายอุ้น โพธิ์ทอง	1:8	240	12	10	218
14	นายไสว ขาวสนิท	1:8	240	12	10	218
15	นายสมปอง ทองมาก	1:8	240	12	10	218
16	นางสมปอง คิฐย์ยิ้ม	1:8	240	12	10	218
	รวม	16:128	3,840	192	160	3,488

หมายเหตุ : คำนวณจากแม่ไก่พันธุ์แท้ผลิตลูกไก่ได้ปีละ 30 ตัว ปีละ 3 รุ่นๆ

ตารางที่ 3 แผนการตลาด

เกษตรกร	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.
รายที่ 1-3		←			←	→		→	←			→
รายที่ 4-6	←				→	←			→			
รายที่ 7-9		←			→	←				→		
รายที่ 10-12			←			→	←				→	

หมายเหตุ เกษตรกรแต่ละกลุ่มจำหน่ายผลผลิตห่างกัน 2 สัปดาห์

4.4.4 จัดตั้งกองทุนการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำในกลุ่มสมาชิก เพื่อให้สมาชิกได้มีการยืมเงิน เพื่อนำไปเป็นค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงไก่ เช่น อาหาร วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น โดยมีระยะเวลาการใช้ยืมคืนไม่ต้องเสียดอกเบี้ย โดยการใช้แหล่งทุนจาก สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน ธนาการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธกส.) โดยใช้หลักการให้สมาชิกค้ำประกันกันเอง

4.4.5 การเก็บข้อมูล ติดตามผล และประเมินโครงการ

1. ข้อมูลด้านมาตรฐานฟาร์มการเลี้ยงไก่พื้นเมือง ใช้ข้อมูลอ้างอิงกับหน่วยงานที่รับผิดชอบ เช่น กรมปศุสัตว์
2. ข้อมูลด้านการพัฒนาระบบการเลี้ยง การคัดเลือกสายพันธุ์แท้ไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่
3. ข้อมูลด้านการผลิต ต้นทุน รายรับ-รายจ่ายด้านการเลี้ยงไก่
4. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์รูปแบบการเลี้ยงของสมาชิกเกษตรกรแต่ละราย เพื่อหาความเหมาะสมระบบการเลี้ยง เพื่อให้เกิดความยั่งยืน และมีรายได้
5. จัดทำรายงาน และรูปเล่มฉบับสมบูรณ์

ส่วนที่ 2 รายงานเนื้อหา

จากการดำเนินโครงการในปีแรก มีเกษตรกรร่วมโครงการ จำนวน 10 ราย ผลิตไก่ขุนโดยซื้อลูกไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่จากฟาร์มเครือข่ายของกรมปศุสัตว์ มาเลี้ยงขุนด้วยอาหารสำเร็จรูปเสริมด้วยอาหารธรรมชาติในพื้นที่ ประกอบกิจกรรมการผลิตเกษตรอื่น เช่น การปลูกมะนาว การทำสวน และการประมง เป็นต้น ในปีที่ 1 โครงการมีเป้าหมายให้สมาชิกกลุ่มเกษตรกรผลิตไก่ขุน 3 รุ่นต่อปี รุ่นละ 200 ตัว/ราย เพื่อเป้าหมายการผลิตไก่ขุน 6,000 ตัว/ปี สรุปผลการดำเนินงาน ดังนี้ 1) เกษตรกรนำลูกไก่ เข้าเลี้ยงได้ เพียง 1 รุ่น จำนวน 1,776 ตัว (คิดเป็นร้อยละ 29.6 ของเป้าหมาย) สาเหตุจากการความห่างไกลจากแหล่งฟาร์มเครือข่ายผลิตลูกไก่ 2) เปลี่ยนรูปแบบการเลี้ยงโดยคัดเลือกพ่อแม่พันธุ์จากไก่ขุน เพื่อสร้างเป็นพ่อแม่พันธุ์ และเลี้ยงให้แม่พันธุ์ ฟักไข่ตามธรรมชาติ ซึ่งในรุ่นที่ 1 สามารถผลิตพ่อแม่พันธุ์ เฉลี่ยรายละ 10 ตัว (พ่อพันธุ์ 2 ตัวแม่พันธุ์ 8 ตัว) และเลี้ยงแบบ Free range สรุปปัญหา สาเหตุปัญหา และแนวทางการแก้ไขในโครงการปีที่ 1 (ตาราง 4)

ตารางที่ 4 ปัญหา และแนวทางการแก้ไข

ลำดับ	ปัญหา	สาเหตุ	แนวทางการแก้ไขของปีที่ 1
ด้านการผลิต			
1	ผลผลิตเกิดความเสียหายจากโรค	ไม่ได้ทำวัชขึ้นตามโปรแกรม	- วางระบบมาตรฐานฟาร์ม โดยให้องค์ความรู้แก่เกษตรกร - การรับรองมาตรฐานฟาร์มจากกรมปศุสัตว์
2	ประสิทธิภาพการผลิตต่ำ	ขาดองค์ความรู้ในการเลี้ยง	-เพิ่มองค์ความรู้ในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง โดยการฝึกอบรม ฐานงานเกี่ยวกับการเลี้ยง และการจัดการอาหาร
3	อัตราการสูญเสียสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน	การจัดการอาหารและการจัดการฟาร์มไม่แข็งแรงเพียงพอที่จะป้องกันอันตรายได้	ปรับสภาพรั้วให้มีความแข็งแรงมากขึ้น โดยใช้ไม้ไผ่สานเป็นรั้ว แทนตาข่าย
4	ขาดการวางแผนการผลิตที่เป็นระบบ	เกษตรกรขาดประสบการณ์ในการเลี้ยง	-มีการวางแผนการตลาดที่เป็นระบบมากขึ้น เพื่อให้ผลผลิตออกสู่ตลาดตามความต้องการของผู้บริโภคในแต่ละช่วง
5	เกษตรกรยังพึ่งพาอาหารสำเร็จรูปเป็นหลัก	ความเข้าใจผิดในการใช้อาหารสำเร็จรูปเลี้ยงไก่พื้นเมืองจะทำให้การเจริญเติบโตดีขึ้น	ปรับเปลี่ยนการให้อาหารจากการใช้อาหารสำเร็จรูปเพียงอย่างเดียว เป็นการให้พืชอาหารในท้องถิ่น และเสริมด้วยอาหารสำเร็จรูป
ด้านการจัดการ			
6	ระบบการจัดการฟาร์มยังไม่ได้มาตรฐาน	เกษตรกรขาดองค์ความรู้ในการจัดการฟาร์มที่เป็นมาตรฐาน	กรมปศุสัตว์ได้พัฒนามาตรฐานฟาร์มไก่พื้นเมือง และมีการออกใบรับรองเพื่อเป็นการการันตีการเลี้ยงที่มีมาตรฐาน และเกษตรกรได้ศึกษาการสร้างฟาร์มมาตรฐานจากการเข้าร่วมประชุม
7	พ่อ-แม่พันธุ์ ที่นำมาเลี้ยงช่วงแรก ซื้อนำเข้าจากฟาร์มเครือข่ายยังไม่ให้ผลผลิต	ขาดการตรวจสอบจากแหล่งผลิตที่มีความเชื่อถือ	- มีการตรวจสอบคุณภาพไก่พ่อแม่พันธุ์ -
ด้านการตลาด			
8	ผลผลิตไม่เพียงพอกับความต้องการของตลาด	ขาดการวางแผนการตลาด	มีการจัดทำแผนการตลาดที่สอดคล้องกับความต้องการไก่พื้นเมืองในท้องถิ่นในแต่ละเทศกาล

สำหรับการดำเนินการในปีที่ 2 ในระยะเวลา 12 เดือน ตามแผนการดำเนินงานและผลที่คาดว่าจะได้รับ ตามกิจกรรม 13 กิจกรรม คือ 1) ประชุมกลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ เพื่อทำความเข้าใจ และการวางแผนรูปแบบการผลิตในปีที่ 2 2) ฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการจัดการฟาร์ม เพื่อเข้าสู่ระบบมาตรฐานฟาร์มการเลี้ยงไก่พื้นเมือง 3) การจัดการอาหาร เพื่อการใช้อาหารจากวัตถุดิบในท้องถิ่น ลดต้นทุนอาหารสำเร็จรูปของเกษตรกร 4) ปรับปรุงโรงเรือน/วางแผนการจัดการพืชอาหาร ระบบการจัดการพืช/องค์ความรู้การผลิตอาหารสัตว์ 5) การเปลี่ยนและปรับปรุงแม่พันธุ์ เพื่อสร้าง และทดแทนฝูงเดิม 6) การเลี้ยงพ่อแม่พันธุ์ เพื่อผลิตไก่ขุนพันธุ์แท้ในระบบเลี้ยงปล่อยธรรมชาติ 7) การวางระบบบันทึกบัญชีฟาร์ม บัญชีรายรับ-จ่าย (บัญชีต้นทุน-ผลตอบแทน) 8) การส่งเสริมและเพิ่มศักยภาพการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ให้แก่กลุ่มสมาชิกเกษตรกรและเกษตรกรทั่วไปทั้งในและนอกพื้นที่ 9) การวางแผนด้านการตลาดของเกษตรกร และของกลุ่มร่วมกัน 10) การคัดเลือกพ่อแม่พันธุ์ เพื่อจัดตั้งศูนย์พ่อแม่พันธุ์ชุมชน 11) เก็บข้อมูลต้นทุนผลตอบแทน และระดับความสำเร็จของการพัฒนารูปแบบการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ 12) การติดตาม และประเมินผลโครงการ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 13) เก็บข้อมูลงานวิจัย และรายงานฉบับสมบูรณ์

ผลการดำเนินงานกิจกรรมตามแผน

กิจกรรมที่ 1 ประชุมกลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ เพื่อทำความเข้าใจ และการวางแผนรูปแบบการผลิตในปีที่ 2

โครงการมีการประชุมสมาชิกเกษตรกร 2 ครั้ง เพื่อทำความเข้าใจรับฟังปัญหา และร่วมกับการวางแผนผลิตในปีที่ 2 รายละเอียดดังนี้

1. จัดประชุมกลุ่มเกษตรกร ณ ศูนย์การเรียนรู้บ้านน้ำทรัพย์ ในวันที่ 26 เมษายน 2557 เพื่อทำความเข้าใจในการวางแผน เป้าหมายโครงการในปีที่ 2 วิธีการดำเนินงานโครงการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่แก่กลุ่มเกษตรกรที่ร่วมโครงการ จำนวน 12 คน และบรรยายรูปแบบการเลี้ยงไก่พื้นเมือง แนวทางการลดต้นทุนค่าอาหาร โดยใช้พืชอาหารในท้องถิ่นเป็นหลัก เพื่อให้การผลิตไก่พื้นเมืองสามารถสร้างอาชีพอย่างยั่งยืน โดยใช้จุดแข็งของศูนย์การเรียนรู้บ้านน้ำทรัพย์ อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี เป็นศูนย์ศึกษาดูงาน และจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ซึ่งมีกลุ่มสมาชิกแม่บ้านเป็นผู้บริหารจัดการ ทั้งนี้สำนักประสานงานโครงการพัฒนาระบบการสร้างอาชีพการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ ศูนย์มาตรฐานฟาร์ม และโอกาสทางการตลาดอย่างยั่งยืน ได้เข้าร่วมชี้แจงเป้าหมายเพื่อให้เกษตรกรมีความเข้าใจมากขึ้น

2. เกษตรกรที่สนใจนอกพื้นที่เป้าหมายของโครงการ สนใจเข้าร่วมโครงการเลี้ยงไก่พื้นเมืองประดู่หางดำเชียงใหม่ จำนวน 16 ราย ในพื้นที่บ้านโป่งสลอด หมู่ 6 ตำบลหนองกระปุก อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี จุดเด่นของพื้นที่และเกษตรกรประกอบอาชีพการทำนา และเลี้ยงปศุสัตว์เป็นอาชีพเสริม เช่น การเลี้ยงโคเนื้อ ไก่พื้นเมือง นอกจากฤดูทำนาเกษตรกรจะทำน้ำตาลโตนดและลูกตาลสดจำหน่าย เกษตรกรในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงวัย

3. การประชุมกลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ ณ ศูนย์การเรียนรู้บ้านน้ำทรัพย์ ในวันที่ 7 กรกฎาคม 2557 โดยมีสมาชิกเข้าร่วมประชุม จำนวน 12 ราย เพื่อวางแผนการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ และสรุปปัญหาการดำเนินงานในปีแรก (ตารางที่ 4) และผลการผลิต (ตารางที่ 5) เพื่อวางแผนปรับปรุงการผลิตต่อไป

ภาพ 1 การประชุมหารือเพื่อสร้างความเข้าใจ และวางแผน

ภาพ 2 ร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของศูนย์การเรียนรู้บ้านน้ำทรัพย์

ภาพ 3 ผู้เยี่ยมชมศูนย์การเรียนรู้บ้านน้ำทรัพย์

ภาพ 4 การให้ความรู้ในการเป็นชุมชนเข้มแข็ง

ภาพ 5 การประชุมกลุ่มเกษตรกรเพื่อสรุปปัญหา และวางแผนในปีที่

ภาพ 6 การให้ความรู้ในการเป็นชุมชนเข้มแข็งร่วมกับ ธ.ก.ส. อำเภอบ้านลาด

ภาพ 7 กลุ่มเกษตรกรบ้านโป่งสลอด ที่สนใจเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่

ภาพ 8 การให้ความรู้ในการเป็นชุมชนเข้มแข็งร่วมกับ ช.ก.ส อำเภอบ้านลาด

ตารางที่ 5 การผลิตไก่ขุนในระบบเลี้ยงปล่อยธรรมชาติของเกษตรกร

เกษตรกร รายที่	พ่อ พันธุ์ (ตัว)	แม่ พันธุ์ (ตัว)	จำนวน ไข่ (ฟอง)	อัตราการ ไข่ไข่ (ฟอง/ รุ่น/แม่)	อัตรา ฟัก (%)	จำนวน ลูกไก่ (ตัว)	อัตราการ ตาย (%)	ผลผลิตที่ได้ รุ่น 1 (ตัว)			เป้าหมาย การผลิต เฉลี่ย/รุ่น	เปรียบเทียบ กับ เป้าหมาย
								คัด ทดแทน พ่อแม่ พันธุ์	จำนวน ไก่ขุน (ตัว)	รวม		
1	5	15	186	12.4	72.14	134	7.52	20	104	124	421	29.45
2	5	15	196	13.07	73.03	143	5.41	20	115	135	421	32.07
3	5	15	212	14.13	72.99	155	7.44	20	123	143	421	33.97
4	5	15	221	14.73	74.92	166	10.28	20	129	149	421	35.39
5	5	15	164	10.93	74.78	123	7.5	20	93	113	421	26.84
6	5	15	226	15.07	75.22	170	4.43	20	142	162	421	38.48
7	5	15	196	13.07	76.81	151	7.61	20	119	139	421	33.02
8	5	15	223	14.87	75.75	169	8	20	135	155	421	36.82
9	5	15	197	13.13	75.9	150	9.49	20	115	135	421	32.07
10	5	15	183	12.2	74.88	137	5.36	20	110	130	421	30.88
11	5	15	167	11.13	76.46	128	7.59	20	98	118	421	28.03
12	5	15	193	12.87	72.07	139	6.41	20	110	130	421	30.88
รวม	60	180	2364	-	-	1763	87	240	1,393	1633	5052	32.32
เฉลี่ย	5	15	197	13.13	74.58	146.92	7.25	20	116.08	136.08	421	32.32

หมายเหตุ ไก่ให้ผลผลิต 1 รุ่น

กิจกรรมที่ 2 ฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการจัดการฟาร์ม เพื่อเข้าสู่ระบบมาตรฐานฟาร์มการเลี้ยงไก่พื้นเมือง และการจัดการอาหาร เพื่อใช้อาหารจากวัตถุดิบในท้องถิ่น ลดต้นทุนอาหารสำเร็จรูป

โครงการได้นำเกษตรกรเข้าร่วมฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะ และองค์ความรู้ในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง 2 ครั้งดังนี้

1. การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการปัจจัยแห่งความสำเร็จในการสร้างอาชีพการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่สู่มาตรฐานฟาร์ม ในวันที่ 31 สิงหาคม 2557 ณ ห้อง 304 คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ โดยมีวิทยากรให้ความรู้แก่เกษตรกร ดังนี้

1.1 เรื่องการจัดการเลี้ยงไก่พื้นเมืองแบบมาตรฐาน โดย ผศ.น.สพ.สุวิทย์ โชติฉันทน์ คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และน.สพ. ชัยโรจน์ โพธิ์เจริญ นายสัตวแพทย์ชำนาญการ สำนักงานปศุสัตว์เขต 5 เพื่อให้เกษตรกรได้เห็นความสำคัญของโรงเรือน การจัดการฟาร์มอย่างเป็นระบบ ลดความเสี่ยงจากการระบาดของโรค

1.2 เรื่องอาหารและการคำนวณสูตรอาหารไก่พื้นเมืองจากวัตถุดิบอาหารในพื้นที่ โดย รศ.ดร.นวลจันทร์ พารักษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

1.3 เรื่องพันธุ์ และการจัดการพันธุ์ไก่พื้นเมือง (ประดู่หางดำเชียงใหม่) สำหรับเกษตรกรรายย่อย โดย ผศ.ดร.อมรรัตน์ โมฬี

1.4 เรื่องเทคนิคการจัดการพันธุ์ (ประดู่หางดำเชียงใหม่) สำหรับเกษตรกรรายย่อย โดย นาย ชิมโอน ปัญญา รวมทั้งศึกษาดูงานระบบการจัดการฟาร์มเลี้ยงไก่พื้นเมือง ณ บ้านสวนแพรฟาร์ม ของคุณชิมโอน ปัญญา เกษตรกรดีเด่นแห่งชาติสาขาการเลี้ยงสัตว์ เพื่อให้เกษตรกรมีการพัฒนาองค์ความรู้ในการเลี้ยงไก่อีกมากขึ้น

ภาพ 9 การให้ความรู้เรื่อง อาหารและการคำนวณสูตรอาหารไก่พื้นเมือง

ภาพ 10 การศึกษาดูงานระบบการจัดการฟาร์มเลี้ยงไก่พื้นเมือง บ้านสวนแพรฟาร์ม

2. หัวหน้าโครงการและสมาชิกกลุ่มเกษตรกรจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่องการจัดการมาตรฐาน และความรู้ด้านการจัดการฟาร์มเลี้ยงไก่พื้นเมืองให้ได้มาตรฐาน ในวันที่ 8 กันยายน 2557 ณ ศูนย์การเรียนรู้บ้านน้ำทรัพย์ ร่วมกับวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีซึ่งเป็นกิจกรรมค่ายอาสาโดยให้นักศึกษา และสมาชิกกลุ่มเกษตรกรร่วมกันสำรวจโรงเรือน วัสดุอุปกรณ์ที่สำคัญในฟาร์ม เพื่อวางแผนการปรับปรุงโรงเรือนให้ได้มาตรฐานฟาร์มเลี้ยงไก่พื้นเมืองของกรมปศุสัตว์ รวมทั้งร่วมกันปรับปรุงโรงเรือนของสมาชิกเกษตรกรที่เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ พร้อมกับการฝึกหัดฉีดวัคซีน ซึ่งตามแผนต้องดำเนินการเสร็จสิ้นในเดือนตุลาคม แต่เนื่องจากอยู่ในช่วงฤดูฝน ทำให้ไม่สามารถดำเนินกิจกรรมได้เสร็จสมบูรณ์ เมื่อดำเนินงานโครงการตามระยะเวลาเกษตรกรสามารถปรับปรุงฟาร์มเพื่อเข้าสู่ระบบมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงไก่พื้นเมืองแบบปล่อยได้ครบจำนวน 12 ฟาร์ม (ร้อยละ 100)

กลุ่มเกษตรกรตกลงร่วมกันที่จะปรับปรุงโรงเรือนให้เป็นไปตามข้อกำหนดของกรมปศุสัตว์ โดยโครงการประสานงานกับสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดเพชรบุรี เพื่อบรรยายให้ความรู้แก่เกษตรกร ในการวางระบบมาตรฐานให้ฟาร์มมีองค์ประกอบตามข้อกำหนด (โรงเรือน การจัดการน้ำ การป้องกันโรค การกำจัดซากสัตว์ที่ถูกต้อง มีความปลอดภัยแก่ไก่ และสามารถควบคุมป้องกันการระบาดของโรค) เพื่อรองรับการตรวจประเมิน และได้รับใบรับรองมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงไก่พื้นเมืองในอนาคตเป็นฟาร์มต้นแบบ สำหรับเป็นที่ศึกษาดูงานของเกษตรกร และบุคคลภายนอกที่สนใจ ทั้งนี้ต้นแบบฟาร์มดังกล่าวจะมีการจัดการพื้นที่รอบโรงเรือนให้เป็นแปลงปลูกหญ้าหรือถั่วในลักษณะกึ่งขังกึ่งปล่อย เพื่อให้ไก่ได้รับโภชนาการมากขึ้น มีการเจริญเติบโตดีขึ้น และลดต้นทุนค่าอาหาร

ภาพ 11 การประชุมเกษตรกรเพื่อวางแผนการพัฒนามาตรฐานฟาร์มเลี้ยงไก่พื้นเมือง

ภาพ 12 การประชุมเกษตรกรเพื่อวางแผนการพัฒนามาตรฐานฟาร์มเลี้ยงไก่พื้นเมือง

3. การฝึกอบรมเรื่องการผลิตอาหารไก่พื้นเมืองด้วยพืชอาหารในพื้นที่ ในวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2558 ณ ชั้นอาคารธรรมศักดิ์มนตรี มหาวิทยาลัยแม่โจ้ โดยมีสมาชิกเกษตรกรในโครงการเข้าร่วม จำนวน 12 ราย เพื่อหาแนวทางการลดต้นทุนการเลี้ยงไก่พื้นเมืองโดยการประยุกต์ใช้อาหารในท้องถิ่นเข้ามาเสริม

ภาพ 13 การปล่อยให้แม่ไก่เลี้ยงลูกหากินอาหารเองตามธรรมชาติ

ภาพ 14 การใช้ต้นกล้วยในการเลี้ยงไก่

4. การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ การจัดระบบการเลี้ยงไก่พื้นเมืองสู่ระบบฟาร์มมาตรฐาน ฟาร์มแบบครบวงจร ในวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2558 ณ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดเพชรบุรี โดยมีวิทยากรจากสำนักงานปศุสัตว์เขต 7 มาให้ความรู้และมีเกษตรกรในโครงการเข้าร่วมฝึกอบรมจำนวน 5 ราย โดยเมื่อผ่านการฝึกอบรมจะได้รับวุฒิบัตรเพื่อขอรับรองการขอฟาร์มมาตรฐานต่อไป

ภาพ 15 การฝึกอบรมเพื่อขออนุญาตรับรองมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงไก่ จากสำนักงานปศุสัตว์เขต 7

ภาพ 16 การฝึกอบรมเพื่อขออนุญาตรับรองมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงไก่ จากสำนักงานปศุสัตว์เขต 7

ข้อกำหนดมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงไก่พื้นเมืองแบบปล่อย (Free range Indigenous chicken farm)

กลุ่มเกษตรกรตกลงร่วมกันที่จะปรับปรุงโรงเรือนให้เป็นไปตามข้อกำหนดของกรมปศุสัตว์ โดยโครงการประสานงานกับสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดเพชรบุรี เพื่อบรรยายให้ความรู้แก่เกษตรกร ในการวางระบบมาตรฐานให้ฟาร์มมีองค์ประกอบตามข้อกำหนด (โรงเรือน การจัดการน้ำ การป้องกันโรค การกำจัดซากสัตว์ที่ถูกต้อง มีความปลอดภัยแก่ไก่ และสามารถควบคุมป้องกันการระบาดของโรค) เพื่อรองรับการตรวจประเมิน และได้รับใบรับรองมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงไก่พื้นเมืองในอนาคตเป็นฟาร์มต้นแบบ สำหรับเป็นที่ศึกษาดูงานของเกษตรกร และบุคคลภายนอกที่

สนใจ ทั้งนี้ต้นแบบฟาร์มดังกล่าวจะมีการจัดการพื้นที่รอบโรงเรือนให้เป็นแปลงปลูกหญ้าหรือถั่ว ในลักษณะกึ่งขังกึ่งปล่อย เพื่อให้ไก่ได้รับโภชนาการมากขึ้น มีการเจริญเติบโตดีขึ้น และลดต้นทุนค่าอาหาร (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 แสดงองค์ประกอบข้อกำหนดมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงไก่พื้นเมืองแบบปล่อย

หัวข้อ	ข้อกำหนด	หมายเหตุ
พื้นที่การเลี้ยงสัตว์	1. เป็นที่โล่ง อากาศถ่ายเทดี	MA*
	2. มีขอบเขตชัดเจน (มีรั้วรอบบริเวณ ทั้งที่เลี้ยงปล่อยด้วย)	MA
	3. สามารถคุมการระบาดของโรคได้ (มีรั้วรอบ มีโรงเรือนที่ปิดมิดชิดได้)	MA
	4. มีรั้วแยกจากพื้นที่อยู่อาศัย	MA
	5. ห่างจากแหล่งรวมสัตว์ปีก โรงฆ่าสัตว์ปีก	REC**
โรงเรือนและการเลี้ยงปล่อย	1. ทางเข้าออกพื้นที่การเลี้ยงสัตว์มีทางเดียว	MA
	2. โรงเรือนปิดมิดชิด สร้างด้วยวัสดุที่คงทนพอสมควร ทำความสะอาดได้ง่าย เช่นหลังคาสังกะสี หรือกระเบื้องเป็นต้น ขนาดพื้นที่ 8-10 ตัว/ตรม.	MA
	3. ภายในโรงเรือนมีคอนนอน และมีรังไข่ 1 รังต่อ 4 แม่	MA
	4. พื้นที่รอบๆ โรงเรือน เป็นพื้นที่โล่งเตียน สะอาด	REC
	5. การเลี้ยงปล่อยของไก่พันธุ์และไก่ไข่ ต้องเป็นพื้นที่โล่ง ขนาดเลี้ยงปล่อยมากกว่า 4 ตารางเมตรต่อตัว	MA
	6. การเลี้ยงปล่อยของไก่ขุน ต้องเป็นพื้นที่โล่ง ขนาดเลี้ยงปล่อย 1 ตารางเมตรต่อตัว โดยเป็นพื้นที่แปลงหญ้า	MA
	7. หากมีพื้นที่จำกัด ไม่มีแปลงหญ้าภายในพื้นที่ปล่อย ให้มีการเสริมด้วยพืชอาหารสัตว์ ทั้งชนิดสดและการหมัก และ probiotic	MA
	8. มีช่วงเวลาให้ไก่ออกมาอยู่พื้นที่การเลี้ยงปล่อย ไม่น้อยกว่า ½ ของช่วงชีวิตของไก่	MA
	9. ไม่มีการเลี้ยงสัตว์ปีกชนิดอื่นๆ ในพื้นที่การเลี้ยงปล่อย	REC

ตารางที่ 6 (ต่อ)

หัวข้อ	ข้อกำหนด	หมายเหตุ
การให้อาหาร	1. ถังอาหาร ที่ให้อาหาร ต้องอยู่ในโรงเรือนไก่ เพื่อป้องกันนกมาจิกกิน	MA
	2. อาหารหยาบที่ให้กิน ต้องมีสัดส่วนไม่น้อยกว่า 40% ของอาหารที่ให้กินทั้งหมด	MA
	3. มีโรงเรือน หรืออุปกรณ์เก็บอาหารที่ปิดมิดชิด ป้องกันนกหรือสัตว์อื่นๆ มากินได้	MA
	4. ในอาหารต้องไม่มียาต้านจุลชีพหรือยาต้านปรสิตในอาหาร	MA
	5. เก็บอาหารไว้ให้ตรวจสอบอย่างน้อย 1 ปี	REC
การป้องกันโรค	1. มีคอกแยกไก่ป่วยด้วย	MA
	2. มีอ่างน้ำยาจุ่มเท้าก่อนเข้าเขตการเลี้ยง	MA
	3. มีป้ายห้ามเข้าก่อนได้รับอนุญาต	MA
	4. ให้วัคซีนโรคสำคัญดังนี้ โรคนิวคาสเซิล โรคหลอดลมอักเสบติดต่อโรคหิ่วสัตว์ปีก โรคฝีดาษ และโรคกัมโบโร	MA
	5. การจัดการไก่ตาย ให้ฝังหรือเผา โดยมีพื้นที่ฝังหรือเผาฝังซาก หรือเผาเผาซากของฟาร์ม	MA
	6. ไม่ใช้ยาปฏิชีวนะ และฮอร์โมนในการกระตุ้นการเจริญเติบโต	MA
	7. หากมีการให้ยาในการรักษา ต้องมีระยะหยุดยาตามกำหนด	MA
สิ่งแวดล้อม	1. มีเตา หรือถังขยะในการเก็บขยะ	MA
	2. ห้ามนำสิ่งปฏุงพื้นมาใช้ซ้ำอีก ในกรณีที่ใช้วัสดุปฏุงพื้น	MA
ระยะเวลาการเลี้ยง	3. ไก่ขุน ระยะเวลาไม่ต่ำกว่า 56 วันหรือมากกว่า	REC

หมายเหตุ

*MA = Major Criteria (เกณฑ์สำคัญ)

**REC= Recommendation (คำแนะนำ)

ตารางที่ 7 แสดงข้อมูลค่าเฉลี่ยการจัดการฟาร์มเพื่อเข้าสู่มาตรฐานฟาร์มเลี้ยงไก่พื้นเมืองแบบปล่อย

หัวข้อ	ข้อกำหนด	จำนวนเกษตรกร	ร้อยละที่ปฏิบัติได้
พื้นที่การเลี้ยงสัตว์	1. เป็นที่โล่ง อากาศถ่ายเทดี	12	100
	2. มีขอบเขตชัดเจน (มีรั้วรอบบริเวณ ทั้งที่เลี้ยงปล่อยด้วย)	12	100
	3. สามารถคุมการระบาดของโรคได้ (มีรั้วรอบ มีโรงเรือนที่ปิดมิดชิดได้)	12	100
	4. มีรั้วแยกจากพื้นที่อยู่อาศัย	12	100
	5. ห่างจากแหล่งรวมสัตว์ปีก โรงฆ่าสัตว์ปีก	12	100
โรงเรือนและการเลี้ยงปล่อย	1. ทางเข้าออกพื้นที่การเลี้ยงสัตว์มีทางเดียว	9	75
	2. โรงเรือนปิดมิดชิด สร้างด้วยวัสดุที่ทนทานพอสมควร ทำความสะอาดได้ง่าย เช่นหลังคาสังกะสี หรือกระเบื้อง เป็นต้น ขนาดพื้นที่ 8-10 ตัว/ตรม.	9	75
	3. ภายในโรงเรือนมีคอนนอน และมีรังไข่ 1 รังต่อ 4 แม่	12	100
	4. พื้นที่รอบๆ โรงเรือน เป็นพื้นที่โล่งเตียน สะอาด	12	100
	5. การเลี้ยงปล่อยของไก่พันธุ์และไก่ไข่ ต้องเป็นพื้นที่โล่ง ขนาดเลี้ยงปล่อยมากกว่า 4 ตารางเมตรต่อตัว	12	100
	6. การเลี้ยงปล่อยของไก่ขุน ต้องเป็นพื้นที่โล่ง ขนาดเลี้ยงปล่อย 1 ตารางเมตรต่อตัว โดยเป็นพื้นที่แปลงหญ้า	12	100
	7. หากมีพื้นที่จำกัด ไม่มีแปลงหญ้าภายในพื้นที่ปล่อย ให้มีการเสริมด้วยพืชอาหารสัตว์ ทั้งชนิดสดและการหมัก และ probiotic	10	83.33
	8. มีช่วงเวลาให้ไก่ออกมาอยู่พื้นที่การเลี้ยงปล่อย ไม่น้อยกว่า ½ ของช่วงชีวิตของไก่	12	100
	9. ไม่มีการเลี้ยงสัตว์ปีกชนิดอื่นๆ ในพื้นที่การเลี้ยงปล่อย	7	58.33
การให้อาหาร	1. ถึงอาหาร ที่ให้อาหาร ต้องอยู่ในโรงเรือนไก่ เพื่อป้องกันนกมาจิกกิน	8	66.66
	2. อาหารหยาบที่ให้อกิน ต้องมีส่วนไม่น้อยกว่า 40% ของอาหารที่ให้อกินทั้งหมด	10	83.33
	3. มีโรงเรือน หรืออุปกรณ์เก็บอาหารที่ปิดมิดชิด ป้องกันนกหรือสัตว์อื่นๆ มากินได้	8	66.66
	4. ในอาหารต้องไม่มียาต้านจุลชีพหรือยาต้านบัคผสมในอาหาร	12	100
	5. เก็บอาหารไว้ให้ตรวจอย่างน้อย 1 ปี	0	

ตารางที่ 7 (ต่อ)

หัวข้อ	ข้อกำหนด	จำนวนเกษตรกร	ร้อยละที่ปฏิบัติได้
การป้องกันโรค	1. มีคอกแยกไก่อพยัคฆ์	7	58.33
	2. มีอ่างน้ำยาจุ่มเท้าก่อนเข้าเขตการเลี้ยง	12	100
	3. มีป้ายห้ามเข้าก่อนได้รับอนุญาต	12	100
	4. ให้วัคซีนโรคสำคัญดังนี้ โรคนิวคาสเซิล โรคหลอดลมอักเสบติดต่อ โรคอหิวาห์สัตว์ปีก โรคฝีดาษ และโรคกัมโบโร	8	66.66
	5. การจัดการไก่อตาย ให้ฝังหรือเผา โดยมีพื้นที่ฝังหรือเผาฝังซาก หรือเผาซากของฟาร์ม	12	100
	6. ไม่ใช้ยาปฏิชีวนะ และฮอร์โมนในการกระตุ้นการเจริญเติบโต	12	100
	7. หากมีการให้ยาในการรักษา ต้องมีระยะหยุดยาตามกำหนด	12	100
สิ่งแวดล้อม	1. มีเตา หรือถังขยะในการเก็บขยะ	12	100
	2. ห้ามนำสิ่งปฏางค์มาใส่ซ้ำอีก ในกรณีที่ใช้วัสดุปฏางค์	12	100
ระยะเวลาการเลี้ยง	3. ไก่ขุน ระยะเวลาไม่ต่ำกว่า 56 วันหรือมากกว่า	12	100

จากข้อมูลในตาราง พบว่า พื้นที่การเลี้ยงปล่อยเกษตรกรจำนวน 12 ราย สามารถปฏิบัติได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด ได้ร้อยละ 100 หัวข้อโรงเรียนและการเลี้ยงปล่อย ประเด็นย่อยทางเข้าออก พื้นที่การเลี้ยงสัตว์มีทางเดียว เกษตรกรปฏิบัติได้จำนวน 9 ราย และปฏิบัติไม่ได้จำนวน 3 ราย เนื่องจากบริเวณพื้นที่โรงเรียนมีทางเข้าออกได้หลายทาง การแก้ไขให้เกษตรกรจัดทำรั้วกันให้เป็นสัดส่วน ประเด็นโรงเรียนปิดมิดชิด สร้างด้วยวัสดุที่คงทนพอสมควร ทำความสะอาดได้ง่าย เช่น หลังคาสังกะสี หรือกระเบื้องเป็นต้น ขนาดพื้นที่ 8-10 ตัว/ตรม. เกษตรกรจำนวน 3 ราย มีพื้นที่จำกัด และสภาพโรงเรียนยังไม่ปิดมิดชิด การแก้ไขให้เกษตรกรจัดทำโรงเรียนแยก พ่อแม่พันธุ์ ไก่รุ่นและคอกอนุบาลลูกไก่เพิ่มเติมในพื้นที่อื่น ประเด็นฟาร์มที่มีพื้นที่จำกัด ไม่มีแปลงหญ้าภายในพื้นที่ปล่อย ให้มีการเสริมด้วยพืชอาหารสัตว์ ทั้งชนิดสดและการหมัก และ probiotic พบว่า จำนวนเกษตรกรจำนวน 2 ราย มีพื้นที่จำกัด ไม่มีแปลงหญ้าในพื้นที่ปล่อย แนวทางแก้ไขให้เกษตรกรปลูกหญ้าหรือจัดทำแปลงหญ้าบริเวณอื่นและตัดให้ไก่กินเสริมในบางช่วงเวลา ประเด็นไม่มีการเลี้ยงสัตว์ปีกชนิดอื่นๆ ในพื้นที่การเลี้ยงปล่อย พบว่าเกษตรกรจำนวน 5 ราย มีการเลี้ยงสัตว์ปีกคือไก่พื้นเมืองสายพันธุ์อื่นร่วมด้วย (ไก่ชน) แนวทางแก้ไขแนะนำให้เกษตรกรกั้นบริเวณให้เป็นสัดส่วนเพื่อป้องกัน

การผสมข้ามสายพันธุ์ และการแพร่ระบาดของโรค ห่วงข้อการให้อาหาร ประเด็นให้อาหาร ที่ให้อาหาร ต้องอยู่ในโรงเรือนไก่ เพื่อป้องกันนกมาจิกกิน พบว่า เกษตรกรจำนวน 4 ราย ยังมีการนำ ภาชนะใส่อาหารไว้ด้านนอกโรงเรือน เนื่องจากเกษตรกรไม่สะดวกในการให้อาหารในโรงเรือน แนวทางแก้ไขที่แนะนำเกษตรกรให้ใช้ตาข่ายกันด้านบนของพื้นที่ปล่อยเพื่อป้องกันนก ประเด็นอาหาร หยาบที่ให้กิน ต้องมีส่วนไม่น้อยกว่า 40% ของอาหารที่ให้กินทั้งหมด พบว่าเกษตรกร จำนวน 2 ราย ยังไม่สามารถปฏิบัติได้ครบเนื่องจาก ช่วงเวลาเพราะบางครั้งต้องประกอบอาชีพอื่นทำให้ไม่มี เวลาที่แน่นอนประเด็น เก็บอาหารไว้ให้ตรวจอย่างน้อย 1 ปี พบว่าเกษตรกรไม่สามารถปฏิบัติได้ เนื่องจากอาหารที่ใช้เลี้ยงไก่มีจำนวนน้อย และใช้ในระยะเวลาดสั้น อาหารสำเร็จรูปซื้อจากร้านค้า และวัตถุดิบอาหารเช่น ข้าวโพดป่น รำ ปลายข้าว เป็นวัตถุดิบที่หาซื้อได้ในท้องถิ่น ประเด็นการให้ วัคซีนโรคสำคัญได้แก่ โรคนิวคาสเซิล โรคหลอดลมอักเสบติดต่อ โรคคหิวหัดสัตว์ปีก โรคไข้ตาย และโรคกัมโบโร พบว่าเกษตรกร จำนวน 4 ราย ไม่สามารถให้วัคซีนได้สม่ำเสมอ และวัคซีนบาง ชนิดเกษตรกรจัดหาซื้อไม่ได้ เช่น วัคซีนป้องกันโรคกัมโบโร แนวทางการแก้ไขโดยการ ประสานงานกับสำนักงานปศุสัตว์อำเภอในพื้นที่ จัดหาวัคซีนไว้ให้เกษตรกรและกำหนดช่วง ระยะเวลาสุ่มตรวจหาระดับภูมิคุ้มกัน โรคตามโปรแกรม (ตารางที่ 7)

ภาพ 17 นักเรียนร่วมออกค่ายสร้างโรงเรือนไก่พื้นเมือง

ภาพ 18 นักศึกษาสร้างโรงเรือนเลี้ยงไก่พื้นเมือง

ภาพ 19 โรงเรือนไก่ขุนของ นายบุญส่ง ชะเอม

ภาพ 20 โรงเรียนเลี้ยงไก่ของเกษตรกร

ภาพ 21 โรงเรียนเลี้ยงไก่ของสมาชิก

ภาพ 22 โรงเรือนเลี้ยงไก่ของสมาชิก

ภาพ 23 โรงเรือนเลี้ยงไก่ของสมาชิก

ภาพ 24 โรงเรือนเลี้ยงไก่ของสมาชิก

สรุปผลการเก็บตัวอย่างส่งตรวจโรคที่สำคัญในไก่พื้นเมืองของเกษตรกรในโครงการดังนี้ โรคไข้หวัดนก

เป็นโรคติดต่อระหว่างสัตว์และคน มีสาเหตุมาจากเชื้อไวรัส Avian Influenza type A ในตระกูล Orthomyxoviridae โดยเชื้อไวรัสที่ก่อโรคในสัตว์ปีกมีทั้งชนิดที่ทำให้เกิดพยาธิสภาพรุนแรง (Highly Pathogenic Avian Influenza : HPAI) และชนิดที่มีอาการไม่รุนแรงหรือไม่แสดงอาการ (Low Pathogenic Avian Influenza : LPAI) สัตว์ปีกทุกชนิดมีความไวต่อเชื้อไวรัสไข้หวัดนก สายพันธุ์ที่มักจะทำให้เกิดโรคในสัตว์ปีกและมีความรุนแรง ได้แก่ สายพันธุ์ H5 และ H7 พบการระบาดในสัตว์ปีกในภูมิภาคเอเชีย รวมถึงประเทศไทย และมีผู้เสียชีวิตจากเชืวดังกล่าวด้วย การติดต่อของเชื้อไวรัสไข้หวัดนกในสัตว์ปีก เกิดจาก การสัมผัสกับมูลสัตว์โดยตรง สัมผัสกับสิ่งปนเปื้อนเชื้อโรค การหายใจเอาสิ่งคัดหลั่งของสัตว์ที่ป่วยเข้าไป ระยะ ฟักตัวของโรคสั้นเพียงไม่กี่ชั่วโมง ถึง 3 วัน สัตว์ปีกที่ป่วยจะแสดงอาการไม่กินอาหาร ขนยุ่ง ไข่ลด ไอ จาม หายใจลำบาก น้ำบวม หงอนและเหนียงบวม มีสีคล้ำ มีอาการทางประสาท ท้องเสีย อาจตายกะทันหันโดยไม่แสดงอาการ อัตราการตายอาจสูงถึง 100% การควบคุมและป้องกันโรค โดยต้องมีการจัดการฟาร์มที่เข้มงวด รวมทั้งมีการสุขาภิบาลที่ดี และในกรณีที่เกิดโรคระบาดให้ทำลายสัตว์ทั้งหมด ทำความสะอาด โรงเรือนและใช้ยาฆ่าเชื้อโรคให้ทั่วถึง

โรคนิวคาสเซิล

เป็นโรคระบาดในสัตว์ปีกที่สำคัญ ซึ่งก่อความเสียหายเป็นอย่างมากต่อระบบการเลี้ยงไก่ ทั้งแบบหลังบ้านและระบบฟาร์ม นอกจากนี้โรคนี้จะก่อความสูญเสียแก่ตัวไก่โดยตรงแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อในทางเศรษฐกิจด้วย ซึ่งทั่วไปแล้วการเลี้ยงไก่พื้นเมืองนั้นมักจะเลี้ยงไว้บริโภค โดยเฉพาะเมื่อกำลังเป็นหนุ่มเป็นสาว อายุประมาณ 5-7 เดือน จะมีน้ำหนักเกือบ 2 กิโลกรัม มีรสชาติดีอร่อยที่สุด และราคาสูงกว่าไก่เนื้อประมาณ 2 เท่า ไก่บ้านจะมีราคาแพงที่สุดและอาจสูงถึงกิโลกรัมละ 70-80 บาท หรือ 3-4 เท่า ของราคาไก่เนื้อ โดยเฉพาะช่วงเทศกาลตรุษจีน แต่บ่อยครั้งที่พบว่าไก่ที่เลี้ยงไว้มีการป่วยตายด้วยโรคระบาดก่อนที่จะจับบริโภค และหนึ่งในวิธีที่ใช้ในการควบคุมป้องกันการระบาดของโรค คือ การทำวัคซีนป้องกันโรค กรมปศุสัตว์จึงมีการรณรงค์ทำวัคซีนป้องกันโรค นิวคาสเซิลและสำรวจระดับภูมิคุ้มกันโรคในไก่ภายหลังได้รับวัคซีนป้องกันโรคนิวคาสเซิล ในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อการระบาดของโรค ได้แก่ พื้นที่ ที่มีการเลี้ยงสัตว์ปีกหนาแน่น พื้นที่ที่มีรายงานสัตว์ปีกป่วยตายผิดปกติ รวมถึงพื้นที่ที่ต้องเฝ้าระวังเพิ่มเติม โดยรณรงค์ให้ทำวัคซีนป้องกันโรคนิวคาสเซิลทุกๆ 3 เดือน และส่งเสริมให้เลี้ยงไก่ระบบฟาร์ม โดยหลังจากทำวัคซีนป้องกันโรคแล้ว 3-4 สัปดาห์ ไก่จะมีระดับภูมิคุ้มกันโรคขึ้นสูงสุดแล้วลดต่ำลงอย่างช้าๆ จนตรวจไม่พบใน 8-12 เดือน และจะตัดสินใจซื้อไก่ที่มีแอนติบอดีต่อเชื้อไวรัส นิวคาสเซิลภายหลังได้รับวัคซีน ซึ่งสามารถคุ้มโรคได้คือที่ $\geq 1:16$

ตารางที่ 8 ข้อมูลการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกรในจังหวัดเพชรบุรี ปี 2557

อำเภอ	ไก่พื้นเมือง	
	จำนวนตัว	จำนวนครีวเรือน
เมืองเพชรบุรี	61,888	1,868
เขาย้อย	23,471	1,097
หนองหญ้าปล้อง	22,222	936
ชะอำ	23,581	898
ท่ายาง	52,286	1,866
บ้านลาด	53,463	1,539
บ้านแหลม	14,629	853
แก่งกระจาน	20,130	1,202
รวม	271,676	10,259

จากตารางพบว่าจังหวัดเพชรบุรี มีการเลี้ยงไก่พื้นเมืองทั้งสิ้นจำนวน 271,676 ตัว จำนวน ครัวเรือน 10,259 ครัวเรือน อำเภอที่เลี้ยงมากที่สุดคืออำเภอเมือง และน้อยที่สุดคืออำเภอบ้านแหลม ไก่พื้นเมืองที่เกษตรกรเลี้ยงส่วนใหญ่เป็นสายพันธุ์ในพื้นที่เลี้ยงปล่อยให้หากินเองธรรมชาติ ระบบโรงเรือนยังไม่เป็นมาตรฐานฟาร์ม (ตารางที่ 8)

การเก็บตัวอย่าง

ทำการสุ่มเก็บตัวอย่างซีรัมไก่พื้นเมืองที่เลี้ยงอยู่ในกลุ่มเกษตรกรที่ร่วมโครงการ รวมทั้งสิ้น 75 ตัวอย่าง โดยสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดเพชรบุรี และวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีเพชรบุรี ส่งตัวอย่างซีรัมตรวจหาระดับแอนติบอดีต่อเชื้อไวรัสไข้หวัดนก ที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ภาคตะวันตก จังหวัดราชบุรี

การตรวจหาระดับแอนติบอดีต่อเชื้อไวรัสไข้หวัดนก

ตรวจหาระดับแอนติบอดีต่อเชื้อไวรัสไข้หวัดนก โดยวิธี hemagglutination inhibition test (HI test) ซึ่งเป็นวิธีมาตรฐานของ OIE โดยใช้แอนติเจนจากเชื้อไวรัสไข้หวัดนก สายพันธุ์ H5 และ H7 การ ตัดสินใช้ค่าซีรัมที่มีระดับแอนติบอดีต่อเชื้อไวรัสโรคไข้หวัดนก มากกว่าหรือเท่ากับ 4 HI unit หรือ $\geq 1:16$ แสดงว่าเป็นตัวอย่างซีรัมที่ให้ผลบวกต่อการตรวจ ที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ภาคตะวันตก จังหวัดราชบุรี

ตารางที่ 9 แสดงจำนวนตัวอย่างส่งตรวจเชื้อไข้หวัดนก

suptyp	ระดับแอนติบอดี (ร้อยละจากตัวอย่างทั้งหมด)					
	<1:2	1:2	1:4	1:8	1:16	>1:16
H5	75	0	0	0	0	0
H7	75	0	0	0	0	0

ตารางที่ 10 แสดงร้อยละของแอนติบอดีต่อโรคไข้หวัดนก สายพันธุ์ H5 และ H7 โดยวิธี HI test

suptyp	ระดับแอนติบอดี (ร้อยละจากตัวอย่างทั้งหมด)					
	<1:2	1:2	1:4	1:8	1:16	>1:16
H5	100	0	0	0	0	0
H7	100	0	0	0	0	0

การแปลผล HI Titer มากกว่าหรือเท่ากับ 1:16 ถือว่าให้ผลบวก (Positive) ต่อโรคไข้หวัดนก สายพันธุ์ H5 และ H7 จากตัวอย่างซีรัมไก่พื้นเมืองของเกษตรกรในโครงการจำนวน 75 ตัวอย่าง พบว่า ผลการตรวจหาระดับแอนติบอดีต่อเชื้อไวรัสไข้หวัดนก โดยวิธี HI test ไม่พบผลบวกต่อเชื้อไวรัสไข้หวัดนก สายพันธุ์ H5 และ H7 (ตารางที่ 9 และ 10)

ตรวจหาระดับภูมิคุ้มกันต่อโรคนิวคาสเซิล

ส่งตัวอย่างซีรัมตรวจหาแอนติบอดีต่อเชื้อไวรัสนิวคาสเซิล ที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ภาคตะวันตก จังหวัดราชบุรี โดยใช้วิธี Haemagglutination inhibition test (HI-test) และตัดสิน ค่าซีรัมที่มีแอนติบอดีต่อเชื้อไวรัสนิวคาสเซิลภายหลังได้รับวัคซีน ซึ่งสามารถคุ้มโรคได้ที่ $\geq 1:16$

ตารางที่ 11 แสดงจำนวนตัวอย่างที่มีแอนติบอดีต่อเชื้อไวรัสนิวคาสเซิล

อายุ	จำนวนตัวอย่าง ทั้งหมด	ระดับแอนติบอดี (จำนวนตัวอย่าง)					
		<1:2	1:2	1:4	1:8	1:16	>1:16
5-6 เดือน	74	1	47	18	3	5	0

ตารางที่ 12 แสดงร้อยละของตัวอย่างที่มีแอนติบอดีต่อเชื้อไวรัสนิวคาสเซิล

อายุ	จำนวนตัวอย่าง ทั้งหมด	ระดับแอนติบอดี (จำนวนตัวอย่าง)					
		<1:2	1:2	1:4	1:8	1:16	>1:16
5-6 เดือน	74	1.35	63.51	24.32	4.05	6.75	0

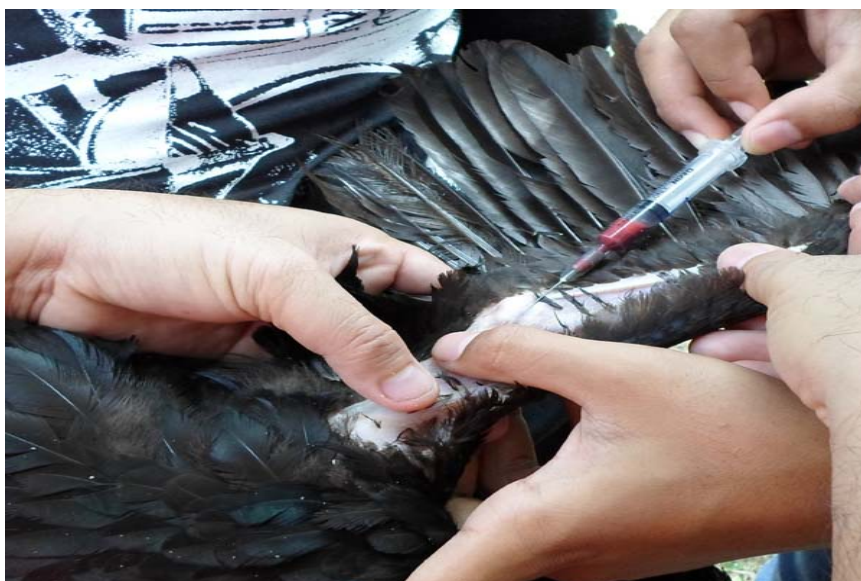
การอ่านค่าผลการตรวจระดับภูมิคุ้มกันโรคนิวคาสเซิล ในซีรัมทางห้องปฏิบัติการไวรัสวิทยา HI Titer มากกว่าหรือเท่ากับ 1:16 ถือว่าให้ผลบวก (Positive) ต่อโรคนิวคาสเซิล หากสัตว์ได้รับวัคซีนป้องกันโรคนิวคาสเซิล HI Titer มากกว่าหรือเท่ากับ 1:16 ถือว่ามีภูมิคุ้มกันโรค (protective immunity) ในระดับรายตัว จากผลการตรวจตัวอย่างซีรัมไก่พื้นเมืองประจำทางคำเชิงใหม่ของเกษตรกรที่ร่วมโครงการ จำนวนตัวอย่าง 74 ตัวอย่าง พบว่าตัวอย่างที่มี HI Titer น้อยกว่า 1:2 จำนวน 1 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 1.35 HI Titer เท่ากับ 1:2 จำนวน 47 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 63.51 HI Titer เท่ากับ 1:4 จำนวน 18 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 24.32 HI Titer เท่ากับ 1:8

จำนวน 3 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 4.05 HI Titer เท่ากับ 1:16 จำนวน 5 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 6.75 (ตารางที่ 11 และ 12)

จากผลการศึกษาครั้งนี้ พบว่าไก่พื้นเมือง มีระดับแอนติบอดีที่ค่อนข้างต่ำจึงทำให้มีความเสี่ยงต่อการเกิดโรคได้สูง แนวทางการปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาคือให้เกษตรกรเข้มงวดการทำวัคซีน และจัดโปรแกรมวัคซีนทุกๆ 3 เดือน ทุกช่วงอายุของไก่เพื่อเพิ่มระดับภูมิคุ้มกันโรคนิวคาสเซิลให้อยู่ในระดับที่สามารถป้องกันโรคได้

ภาพ 25 นำนักศึกษาเจาะเลือดไก่เก็บตัวอย่างส่งตรวจ

ภาพ 26 นำนักศึกษาเจาะเลือดไก่ เก็บตัวอย่างส่งตรวจ

ภาพ 28 การปลูกหญ้าเนเปียร์ปากช่อง 1 ในพื้นที่เลี้ยงของเกษตรกร

ภาพ 29 การปลูกหญ้ารูซี่ ในพื้นที่ปล่อยเลี้ยง

ภาพ 30 การทำหवกกกล้วยหมักไว้เลี้ยงไก่พื้นเมือง

ภาพ 31 การปล่อยไก่พื้นเมืองเลี้ยงในแปลงหญ้า

กิจกรรมที่ 4 การเปลี่ยน พ่อ-แม่พันธุ์ ทดแทนฝูงเดิม

1. พ่อแม่พันธุ์ในปีที่ 1 มีอายุเกินกว่า 2 ปี ทำให้ให้ผลผลิตต่ำ ไม่คุ้มค่าต่อการลงทุน ฉะนั้นโครงการจึงจัดหาพ่อแม่พันธุ์ชุดใหม่จากฟาร์มเครือข่ายภาคเหนือที่ได้มาตรฐานซึ่งโครงการได้จัดซื้อพ่อ-แม่พันธุ์ประจำทางคำเขียงใหม่ เพื่อทดแทนฝูงเดิม (สมาชิกเครือข่ายสหกรณ์การเกษตร สบปราบ อำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง) ในราคาตัวละ 210 บาท จำนวนทั้งสิ้น 250 ตัว เป็นพ่อพันธุ์ 30 ตัว แม่พันธุ์ 220 ตัว แบ่งให้เกษตรกรในโครงการรายละ 18 ตัว (พ่อพันธุ์ 3 ตัว แม่พันธุ์ 15

ตัว (สัดส่วน 3 : 15 ตัว)) เพื่อใช้ในการสร้างฝูงพันธุ์ต่อไป ทั้งนี้ฟาร์มดังกล่าวสามารถให้การรับรองพันธุ์ และรับประกันความเสียหายของการผลิตที่ไม่ได้มาตรฐานของพ่อแม่พันธุ์ได้

2. เกษตรกรมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับเกษตรกรบ้านโป่งสลอด ตำบลหนองกระบุ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ที่มีความสนใจเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ และได้รับการฝึกอบรม / ศึกษาดูงานการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำจำนวน 20 ราย เข้าร่วมในโครงการธนาคารไก่พื้นเมือง โดยการให้เกษตรกรยืมพ่อแม่พันธุ์ไปเลี้ยงจำนวนพ่อพันธุ์ 2 ตัว แม่พันธุ์ 10 ตัว/ราย โดยมีการกำหนดเงื่อนไขเมื่อครบกำหนดเวลากลุ่มเกษตรกรดังกล่าวต้องนำพันธุ์ที่รับไปคืนแก่โครงการตามจำนวนที่ยืม เพื่อนำมาขยายให้สมาชิกรายอื่นต่อไป

3. คัดเลือกเกษตรกรที่มีความรู้ ความชำนาญ และสนใจจะทำหน้าที่เป็นเกษตรกรผู้นำในการคัดเลือกพ่อแม่พันธุ์ เพื่อพัฒนาฟาร์มของเกษตรกรให้เป็นศูนย์คัดเลือกพันธุ์ไก่ประดู่หางดำในชุมชนบ้านน้ำทรัพย์ (Community breeding) เพื่อคัดเลือกพ่อแม่พันธุ์ไว้ในรุ่นต่อไป และกระจายพันธุ์แก่เกษตรกร รวมทั้งเป็นศูนย์สาธิตการคัดเลือกพันธุ์ เพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ในการสร้างและสืบต่อพันธุ์แก่เกษตรกรที่มีความสนใจต่อไป ทั้งนี้ในการคัดเลือกเกษตรกรมีเงื่อนไขและวิธีการดังนี้

3.1 เกษตรกรมีฟาร์มที่ได้มาตรฐานฟาร์มเลี้ยงไก่พื้นเมืองที่รับรองโดยหน่วยงานในพื้นที่

3.2 เกษตรกรมีการจัดการสุขภาพไก่พื้นเมืองอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ (โปรแกรมการทำวัคซีน การถ่ายพยาธิ)

3.3 เกษตรกรมีความรู้ในการคัดเลือกสายพันธุ์ไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ ทั้งเพศผู้และเพศเมีย

3.4 เกษตรกรมีพื้นที่จัดการเรื่องอาหารจากธรรมชาติเพียงพอ (แปลงปลูกหญ้า ปลูกถั่ว) เป็นอาหารเสริมเพื่อลดต้นทุนการเลี้ยง

ภาพ 32 เกษตรกรผู้นำในการคัดเลือกพันธุ์ไก่ประดู่หางดำ (นายพิเชษฐ์ วรรณจำ (ซ้ายมือ) นายนาบ บุญส่ง ชะเอม (ขวามือ)

ภาพ 33 พ่อแม่พันธุ์ไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ที่ปรับปรุงพันธุ์ในจังหวัดเพชรบุรี สำหรับให้เกษตรกร เกษตรในพื้นที่เลี้ยง

ภาพ 34 พ่อแม่พันธุ์ไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ที่ปรับปรุงพันธุ์ในกลุ่มเกษตรกรบ้านน้ำทรัพย์
จำหน่ายให้เกษตรกรกลุ่มรายอื่นนำไปเลี้ยงขยายพันธุ์ต่อไป

ภาพ 35 กลุ่มเกษตรกรบ้านผาน้ำหอยคัดเลือกพ่อแม่พันธุ์นำไปขยายพันธุ์ต่อไป

ภาพ 36 กลุ่มเกษตรกรบ้านโพธิ์ลอย อำเภอบ้านลาด

ภาพ 37 กลุ่มเกษตรกรบ้านหนองโสน อำเภอบ้านลาด

กิจกรรมที่ 5 การวางระบบบันทึกบัญชีฟาร์ม บัญชีรายรับ-จ่าย (บัญชีต้นทุน-ผลตอบแทน)

กลุ่มเกษตรกรมีการบันทึกข้อมูล ผลผลิต รายรับ-รายจ่าย เพื่อนำข้อมูลมาคำนวณต้นทุนการผลิตของเกษตรกรแต่ละราย และมีการประชุมสรุปข้อมูลเพื่อหาแนวทางการแก้ปัญหาของเกษตรกร โดยเกษตรกรมีการประชุมภายในกลุ่มเป็นประจำ และมีการจัดทำแฟ้มคู่มือบันทึกข้อมูลดังนี้

1. การบันทึกการรับเข้า – จำนวน ไก่พ่อ-แม่พันธุ์ประดู่หางดำเชียงใหม่เข้าโรงเรือนของแต่ละรุ่น และจำนวนที่เข้าแต่ละคอก

2. การจดบันทึกการใช้น้ำหนักประจำวัน / การจดบันทึกจำนวนไข่ไก่ในแต่ละวัน

3. การบันทึกรายรับ-ที่มาของรายรับในการบริหารจัดการ

4. การบันทึกรายจ่าย- ค่าซื้อไก่พ่อแม่พันธุ์ประดู่หางดำเชียงใหม่ ค่าอาหารสัตว์ค่าพันธุ์พืชพันธุ์ไม้ค่าเวชภัณฑ์ค่าเภสัชภัณฑ์ค่าซ่อมแซมโรงเรือน

ตารางที่ 14 รายรับ-รายจ่าย ของการผลิตไก่ประดู่หางดำระยะเวลา 12 เดือน

รายรับ-รายจ่าย	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1 ต้นทุนคงที่												
1.1 ค่าปรับปรุงโรงเรือน	600	500	500	600	600	500	600	600	500	500	500	400
1.2 ค่าวัสดุอุปกรณ์ปี	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000
ที่ 2												
2 ต้นทุนเงินสด												
2.1 ค่าพันธุ์ไก่	3,780	3,780	3,780	3,780	3,780	3,780	3,780	3,780	3,780	3,780	3,780	3,780
2.2 ค่าอาหารไก่												
2.2.1 อาหารสำเร็จรูป	4,500	4,000	5,000	4,200	5,400	4,400	4,500	5,200	4,200	4,500	4,200	5,500
2.2.2 อาหารธรรมชาติ/อาหารเสริมอื่นๆ	1,200	900	1,000	1,000	1,200	1,000	1,000	1,000	900	1,200	1,000	1,000
2.3 ค่าสาธารณูปโภค	900	900	900	900	900	900	900	900	900	900	900	900
2.5 ค่าเวชภัณฑ์ (ยา/วัคซีน)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.6 ค่าวัสดุอื่นๆ (แกลบรองพื้น พันธุ์ถั่ว)	500	400	500	500	500	400	400	500	500	500	400	400
ต้นทุนเงินสดรวม	14,480	13,480	14,680	13,980	15,380	13,980	14,180	14,980	13,780	14,380	13,780	14,980
3. รายได้												
3.1 รายได้จากการจำหน่ายไก่ขุน พ่อแม่พันธุ์	36,200	43,150	50,500	40,000	35,000	45,500	33,500	45,000	36,000	46,000	37,000	45,000
3.2 รายได้จากการจำหน่าย (ปุ๋ยมูลไก่)	2,500	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000
รายได้รวม	38,700	46,150	53,500	43,000	48,000	48,500	46,500	48,000	39,000	49,000	40,000	48,000
ต้นทุนเงินสด (บาท/กก.)												
กำไรสุทธิ(บาท/ปี)	24,220	32,670	38,820	29,020	32,620	35,120	32,320	33,020	25,220	34,620	26,220	33,020

หมายเหตุ เฉพาะรายการเงินสดเท่านั้น

กิจกรรมที่ 6 การส่งเสริม และการเพิ่มศักยภาพการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ให้แก่กลุ่มสมาชิก เกษตรกรและเกษตรกรที่สนใจ

1. โครงการได้ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่เกี่ยวกับการผลิตอาหารจากวัตถุดิบในท้องถิ่น โรคและการทำวัคซีนในไก่พื้นเมือง ให้แก่กลุ่มเกษตรกรที่มีความสนใจเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ จำนวน 100 คน เพื่อนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ในการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเครือข่ายเกษตรกร รวมทั้งพัฒนาการผลิต ลดต้นทุนค่าอาหารสำเร็จรูป ต่อยอดสู่การเป็นเครือข่ายเกษตรกรเลี้ยงไก่ประดู่หางดำในอนาคต

ภาพ 38 การสาธิตการทำวัคซีนป้องกันโรคไก่พื้นเมือง โดยสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดเพชรบุรี

2. กลุ่มแม่บ้านน้ำทรัพย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากไก่พื้นเมือง (ไส้อั่ว) ให้แก่กลุ่มเกษตรกรและคณะศึกษาดูงานของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในวันที่ 25 สิงหาคม 2557 ณ ศูนย์การเรียนรู้บ้านลุงสำรอง แดงพลับ บ้านหนองเขื่อน ตำบลไร่ใหม่พัฒนา อำเภอยางชุมน้อย จังหวัด เพชรบุรี เพื่อเป็นการสร้างการรับรู้ด้วยการสร้างอาชีพด้วยการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำ และการประชาสัมพันธ์โครงการ ซึ่งผลิตภัณฑ์ดังกล่าวที่กลุ่มแม่บ้านผลิตขึ้นสามารถจำหน่ายในชุมชน และสร้างรายได้เข้าแก่กลุ่มแม่บ้านน้ำทรัพย์

ภาพ 39 การสาธิตการทำผลิตภัณฑ์จากไก่พื้นเมือง โดยกลุ่มแม่บ้านบ้านนำทรัพย์

ภาพ 40 การสาธิตการทำผลิตภัณฑ์จากไก่พื้นเมือง โดยกลุ่มแม่บ้านบ้านนำทรัพย์

3. การถ่ายทอดเทคโนโลยีการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากไก่พื้นเมือง การทำกุนเชียง แหนม ไส้ อั่ว และไส้กรอกอีสาน แก่กลุ่มเกษตรกรเครือข่ายเข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 50 ราย โดยได้รับความอนุเคราะห์ถ่ายทอดความรู้จาก ดร.ภัทราภรณ์ ศรีสมรรถการ และคณะ จากสถาบันวิจัยเทคโนโลยีเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาลำปาง เพื่อการพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมให้เกษตรกรเครือข่าย มีความรู้ความสามารถในการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากไก่พื้นเมือง พัฒนาเป็นสินค้า OTOP ของชุมชนได้ ณ ห้องประชุมและห้องปฏิบัติการการแปรรูปอาหาร โรงแรมเมฆาลัย อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง ในวันที่ 11-12 กันยายน 2557

ภาพ 41 การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากไก่พื้นเมือง การทำกุนเชียง โดย ดร.ภัทราภรณ์ ศรีสมรรถการ

ภาพ 42 การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากไก่พื้นเมือง ไข่อั่ว โดยกลุ่มแม่บ้านบ้านน้ำทรัพย์

ภาพ 43 การบรรยายการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากไก่พื้นเมือง โดยกลุ่มแม่บ้านบ้านน้ำทรัพย์

ภาพ 44 ผลิตภัณฑ์กุนเชียง ของเกษตรกร

4. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเครือข่ายเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง การแปรรูปผลิตภัณฑ์ และการตลาดไก่ประดู่หางดำ ในโครงการพัฒนาระบบการสร้างอาชีพการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำ เชียงใหม่ สู่มาตรฐานฟาร์ม และโอกาสทางการตลาดอย่างยั่งยืนวันที่ 24 กันยายน 2557 ห้อง 304 ณ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ โดยมี รศ.ดร. ศิริพร กิตติการกุล แนะนำแนวทางการตลาดไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ โดยการแปรรูปผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ และตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค นอกจากนี้ในการประชุมยังมีการสอนแปรรูปอาหารจากไก่ประดู่หางดำ โดยนางสาวศศิมา ปานพรหม โดยมีเป้าหมายเพื่อการแปรรูปผลิตภัณฑ์ให้เกิด

มูลค่าเพิ่ม และมีศักยภาพทางการตลาดในรูปผลิตภัณฑ์แปรรูปต่างๆ เป็นการเตรียมองค์ความรู้ ความพร้อมแก่เกษตรกรที่จะมีความสนใจในการสร้างรายได้ และโอกาสในการสร้างอาชีพแก่เกษตรกรต่อไป

ภาพ 45 การแปรรูปไส้ข้าวไก่เนื้อแม่ไก่ของเกษตรกร

ภาพ 46 การทดสอบชิมผลิตภัณฑ์จากไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่

ภาพ 47 การทดสอบชิมผลิตภัณฑ์จากไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่

ภาพ 48 การจัดแสดงนิทรรศการการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่

ภาพ 49 การบรรยายและสาธิตการทำวัคซีน แก่กลุ่มเกษตรกร โดยสำนักงานปศุสัตว์จังหวัด

ภาพ 50 เกษตรกรรับฟังการบรรยายการเลี้ยงไก่พื้นเมืองประดู่หางดำเชียงใหม่

ภาพ 51 การจัดแสดงนิทรรศการการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่

ภาพ 52 การจัดแสดงนิทรรศการการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ โดยนักศึกษาวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีเพชรบุรี

กิจกรรมที่ 7 การวางแผนด้านการตลาดของเกษตรกร และของกลุ่มร่วมกัน

วัฒนธรรมการบริโภคไก่พื้นเมืองทางจังหวัดเพชรบุรี นิยมกินเมื่ออายุประมาณ 5 – 6 เดือน น้ำหนักไก่มีชีวิตที่ 1.8 – 2.0 กิโลกรัม ทำให้ระยะเวลาการเลี้ยงยาวนานขึ้น ซึ่งเกษตรกรได้จำหน่ายผลผลิตไก่ขุนในรอบการผลิตที่ 1 จำนวน 1,393 ตัว จากการผลิตของเกษตรกร 12 ราย โดยใช้บริโภคในครัวเรือน จำนวน 5 ตัว (ร้อยละ 4.31) แปรรูป (ไส้อ้ว กุนเชียง) จำนวน 7 ตัว (ร้อยละ 6.03) จำหน่ายในรูปแบบไก่มีชีวิตเพื่อให้พ่อค้าไปชำแหละเป็นไก่สดขายในตลาดชุมชน

จำนวน 104 ตัว (70-80 บาท/กก.) (เฉลี่ย 75.90 บาทต่อกก.) น้ำหนักเฉลี่ย 1.65 กิโลกรัม ระยะเวลาเลี้ยง 150 วัน เกษตรกรได้คัดเลือกพ่อแม่พันธุ์ไว้ รายละเอียด 20 ตัวเพื่อผลิตลูกไก่แบบแม่ฟ้าธรรมชาติ เพื่อผลิตไก่ขุนต่อไป

เนื่องจากกลุ่มมีศูนย์การเรียนรู้ในการสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง ซึ่งมีผู้สนใจเข้าเยี่ยมชมศูนย์การเรียนรู้ เพื่อศึกษาดูงานเป็นจำนวนมากและต้องการพันธุ์เพื่อเลี้ยงต่อเกษตรกรจึงมีการเชื่อมโยงกับกลุ่มเกษตรกรเครือข่าย เช่น กลุ่มเกษตรกรบ้านหนองเขื่อน กลุ่มเกษตรกรบ้านผาน้ำหยด และกลุ่มเกษตรกรบ้านม่วง และมีการติดต่อสอบถามเกษตรกรผู้เลี้ยงเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ ในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี ต่างจังหวัดจำนวนมาก เช่น จังหวัดสงขลา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดราชบุรี และจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อให้มีความเพียงพอต่อความต้องการของตลาด ปัจจุบันในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดใกล้เคียงมีการขยายการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ประมาณ 100 ราย โดยเฉลี่ยเกษตรกรเลี้ยงรายละเอียด 10 ตัว (พ่อพันธุ์ 2 ตัว แม่พันธุ์ 8 ตัว)

ภาพ 53 คุณจุไรรัตน์ จังหวัดราชบุรีเริ่มเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่

ภาพ 54 เกษตรกรจังหวัดสงขลาซื้อไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่เพื่อขยายพันธุ์

ภาพ 55 ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ศูนย์การเรียนรู้เรือนจำเขากลิ้ง

ข้อสังเกตจากการดำเนินโครงการ

โครงการการพัฒนาระบบมาตรฐานฟาร์มการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ ควบคู่กับเกษตรกรผสมผสานของชุมชนบ้านน้ำทรัพย์ อำเภอกงกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้ส่งเสริมให้เกษตรกรได้รับองค์ความรู้ เกิดการรวมกลุ่มที่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทั้งการจัดการพันธุ์ และการจัดการอาหาร เกษตรกรปรับรูปแบบการเลี้ยง จากการซื้อลูกไก่มาทำการขุนขาย มาเป็นการเลี้ยงไก่พ่อแม่พันธุ์ เพื่อผลิตไก่ขุน ในระบบการเลี้ยงปล่อยตามธรรมชาติ (free range) มีการปรับปรุงฟาร์มให้ได้มาตรฐานการจัดการฟาร์ม เพื่อลดการสูญเสีย และ

เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เกษตรกรมีการลดต้นทุนการผลิตโดยใช้พืชอาหารในพื้นที่ ร่วมกับการใช้อาหารสำเร็จรูป เกิดการถ่ายทอดเทคโนโลยีการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากไก่พื้นเมือง (การทำกุนเชียง แหนม ไส้อั่ว และไส้กรอกอีสาน) เกิดการสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีการเชื่อมโยงกับกลุ่มเกษตรกรเครือข่าย เช่น กลุ่มเกษตรกรบ้านหนองเขื่อน กลุ่มเกษตรกรบ้านผาน้ำหยด และกลุ่มเกษตรกรบ้านม่วง และเกษตรกรในจังหวัดใกล้เคียง (จังหวัดสงขลา ประจวบคีรีขันธ์ ราชบุรี และกาญจนบุรี) เพื่อการขยายการผลิตไก่ประดู่หางดำ ให้มีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการของตลาด เกิดการวางแผนร่วมกันอย่างมีระบบ เสริมสร้างความเข้มแข็งแก่เกษตรกร ทำให้เกษตรกรมีอำนาจต่อรองราคากับพ่อค้าคนกลาง ส่งผลให้เกิดอาชีพที่ยั่งยืน จนสามารถเป็นต้นแบบให้แก่ชุมชนต่างๆ ในจังหวัดเพชร

ผลการดำเนินงานของโครงการฯ ได้ข้อสังเคราะห์เพื่อนำไปสู่องค์ความรู้ของการสร้างอาชีพสำหรับเกษตรกร และสามารถเป็นต้นแบบของการบริหารจัดการการดำเนินงานของเกษตรกรรายย่อยที่เลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชิงใหม่ โดยข้อสังเคราะห์ที่สำคัญ มีดังนี้

ด้านการจัดการมาตรฐานฟาร์ม เกษตรกรจำนวน 12 ราย ของโครงการฯ ยังไม่สามารถปรับปรุงฟาร์มให้ได้ตามข้อกำหนดของกรมปศุสัตว์ เนื่องจากขาดเงินทุนหมุนเวียน และขาดองค์ความรู้บางส่วนในการบริหารจัดการฟาร์ม ซึ่งโครงการฯ จะได้หาแนวทางการดำเนินการแก้ไข และปรับปรุงฟาร์มให้ได้มาตรฐานในระยะการดำเนินการต่อไป

ในด้านการจัดการอาหาร เกษตรกรมีองค์ความรู้ในการใช้วัตถุดิบอาหารสัตว์ที่หาได้ในท้องถิ่น (รำ ข้าวโพด ปลายข้าว ต้นกล้วย เศษวัสดุจากการผลิตเกษตร) มาใช้ในการผลิตไก่ประดู่หางดำ มีการปลูกหญ้าเนเปียร์ปากช่อง ในพื้นที่ปล่อยลานให้ไก่จิกกิน

ในด้านประสิทธิภาพการผลิต ไก่แม่พันธุ์สามารถให้ผลผลิตไข่ เฉลี่ย 13.13 ฟอง/รุ่น มีอัตราฟักเฉลี่ยร้อยละ 74.58 ใกล้เคียงกับ อำนวย และคณะ (2554) รายงานว่าไก่ประดู่หางดำให้ไข่เฉลี่ย 11.43 ฟอง/รุ่น มีอัตราฟัก ร้อยละ 72.0 ขณะที่ ทวี และคณะ (2549) พบว่าอัตราการฟักออกอยู่ที่ ร้อยละ 69.84 สามารถผลิตไก่ขุนเฉลี่ย 116 ตัว/รุ่น/ราย คัดเป็นไก่พ่อแม่พันธุ์จำนวน 20 ตัว สามารถสร้างผลตอบแทนเฉลี่ย 2,617.29 บาท/ราย/เดือน ใกล้เคียงกับ โสภณ และคณะ (มปป.) ที่รายงานว่า เกษตรกรมีรายได้จากการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเฉลี่ย 2,120.49 บาท/เดือน

ด้านการตลาด เกษตรกรมีการรวมกลุ่มการผลิต และแปรรูปผลิตภัณฑ์จากไก่ประดู่หางดำ มีการสร้างการรับรู้สู่ชุมชน และผู้บริโภคในพื้นที่อย่างต่อเนื่องจากการนำผลิตภัณฑ์ไปจำหน่ายในร้านค้าชุมชน และการออกงานนิทรรศการต่างของจังหวัดเพชรบุรี ตลอดจนการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องผ่านสื่อต่างๆ จาก กรมปศุสัตว์ สำนักประสานงานฯ และ สกว.

ตารางที่ 15 แผนการตลาดของเกษตรกรในโครงการ

เกษตรกร	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.
นายพิเชษฐ์ วรรณขำ												
นายบุญส่ง ชะเอม												
นายจุฑา จันทรเพ็ญ												
นายภานุพงษ์												
นางรอน												
นายชลิต												
นายสายชล												
นางเบญจวรรณ												
นางสำเนียง												
นางสาวสุนิสา												
นางสาวโชติรส												
นางบุญชู												

หมายเหตุ ↔ แผนการตลาดของเกษตรกร

ตารางที่ 17 เปรียบเทียบผลการศึกษาตามข้อเสนอโครงการ และที่ได้จริง

ผลที่จะได้ตามแผนงาน	ผลการดำเนินงานตามการปฏิบัติ		สาเหตุและการแก้ไขที่ดำเนินการ
	ผลการดำเนิน	ผลสำเร็จ (%)	
1. เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำ เชียงใหม่ มีความเข้าใจ ในการวางแผนรูปแบบการผลิตในระยะปีที่ 2		100%	-
2. เกษตรกรมีความรู้ด้านการจัดการฟาร์ม และมาตรฐานฟาร์ม พร้อมก้าวสู่การเลี้ยงที่ได้มาตรฐานฟาร์มไก่พื้นเมือง		90%	การจัดประชุม ถ้ า ย ท อ ค ความรู้ด้านการจัดการฟาร์มไก่พื้นเมืองให้ได้มาตรฐาน
3. เกษตรกรมีการจัดการอาหาร โดยใช้อาหารจากวัตถุดิบในท้องถิ่น ลดต้นทุนอาหารสำเร็จรูป		100%	-
4. เกษตรกรมีการปรับปรุงโรงเรือน และวางแผนการจัดการฟาร์มอาหาร ระบบการจัดการฟาร์ม องค์ความรู้การผลิตอาหารสัตว์		90%	พื้นที่บริเวณฟาร์มของเกษตรกรบางรายยังไม่เหมาะสม จัดเตรียมพื้นที่ใหม่
5. เกษตรกรได้รับพ่อ-แม่พันธุ์ เพื่อทดแทนฝูงเดิม		100%	-
6. เกษตรกรในโครงการมีการบันทึกบัญชีฟาร์ม บัญชีรายรับ-จ่าย (บัญชีต้นทุน-ผลตอบแทน)		100%	-
7. เกษตรกรมีวางแผนการผลิต ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดในพื้นที่		100%	-

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆต่อสกว.

☒ ประชุมกับนักวิจัยร่วม/ผู้ช่วยวิจัย 3 ครั้ง

☒ ตรวจแก้ผลงานวิจัยที่ทำโดยนักวิจัย/ผู้ช่วยวิจัย

ลงนาม.....

(หัวหน้าโครงการวิจัยผู้รับทุน)

วันที่

สัญญาเลขที่ RDG 5720024

**โครงการ"การพัฒนาระบบมาตรฐานฟาร์มการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ ควบคู่กับเกษตร
ผสมผสานของชุมชนบ้านน้ำทรัพย์ อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจ
พอเพียง"**

Output		สาเหตุที่ล่าช้า และแนวทางการแก้ไข
กิจกรรมในข้อเสนอโครงการ	ผลสำเร็จ (%)	
1. ประชุมกลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ เพื่อทำความเข้าใจ และการวางแผนรูปแบบการผลิตในระยะปีที่ 2	100	-
2. ฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการจัดการฟาร์ม และมาตรฐานฟาร์ม เพื่อเข้าสู่ระบบมาตรฐานฟาร์มการเลี้ยงไก่พื้นเมือง	100	-
3. การจัดการอาหาร เพื่อการใช้อาหารจากวัตถุดิบในท้องถิ่น ลดต้นทุนอาหารสำเร็จรูปของเกษตรกร	100	-
4. ปรับปรุงโรงเรือน/วางแผนการจัดการพืชอาหาร ระบบการจัดการพืช/องค์ความรู้การผลิตอาหารสัตว์	90	พื้นที่การสร้างโรงเรือนของเกษตรกรบางรายยังไม่เหมาะสม อยู่ใกล้ที่พอกอาศัย เกษตรกรจัดหาพื้นที่สร้างโรงเรือนใหม่
5. การเปลี่ยน และปรับพ่อแม่พันธุ์ เพื่อสร้าง และทดแทนฝูงเดิม	100	-
6. การเลี้ยงพ่อแม่พันธุ์ เพื่อผลิตไก่ขุนพันธุ์แท้ในระบบเลี้ยงปล่อยธรรมชาติ	100	-
7. การวางระบบบันทึกบัญชีฟาร์ม บัญชีรายรับ-จ่าย (บัญชีต้นทุน-ผลตอบแทน)	100	-
8. การส่งเสริม และการเพิ่มศักยภาพการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่ให้แก่กลุ่มสมาชิกเกษตรกรและเกษตรกรทั่วไปทั้งในและนอกพื้นที่	100	-
9. การวางแผนด้านการตลาดของเกษตรกร และของกลุ่มร่วมกัน	100	-
10. เก็บข้อมูลต้นทุนผลตอบแทน และระดับความสำเร็จของการพัฒนารูปแบบการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเชียงใหม่	100	-

ลงนาม.....(หัวหน้าโครงการวิจัยผู้รับทุน)

วันที่.....